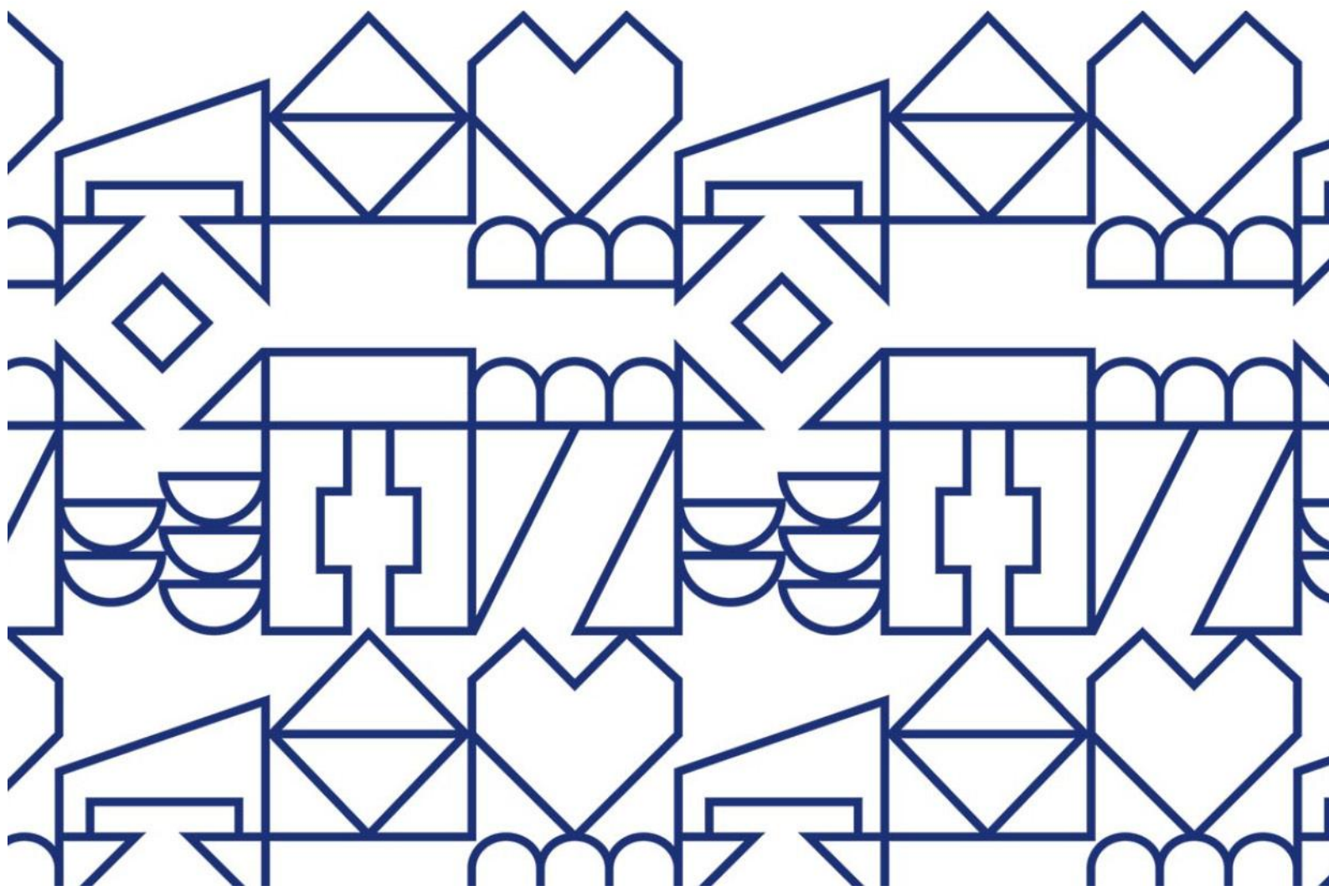

Seinäjoki

Ylistaron yläkoulun opetussuunnitelma

2016

Seinäjäjoki

ops päivitetty 11/2017

valinnaisaineet kpl 12, järjestyssäännöt liite 1

päivitetty 11/2018

valinnaisaineet kpl 12

päivitetty 5/20

arviointi kpl 6, valinnaisuus kpl 12

kpl 5, päivitetty

3/21

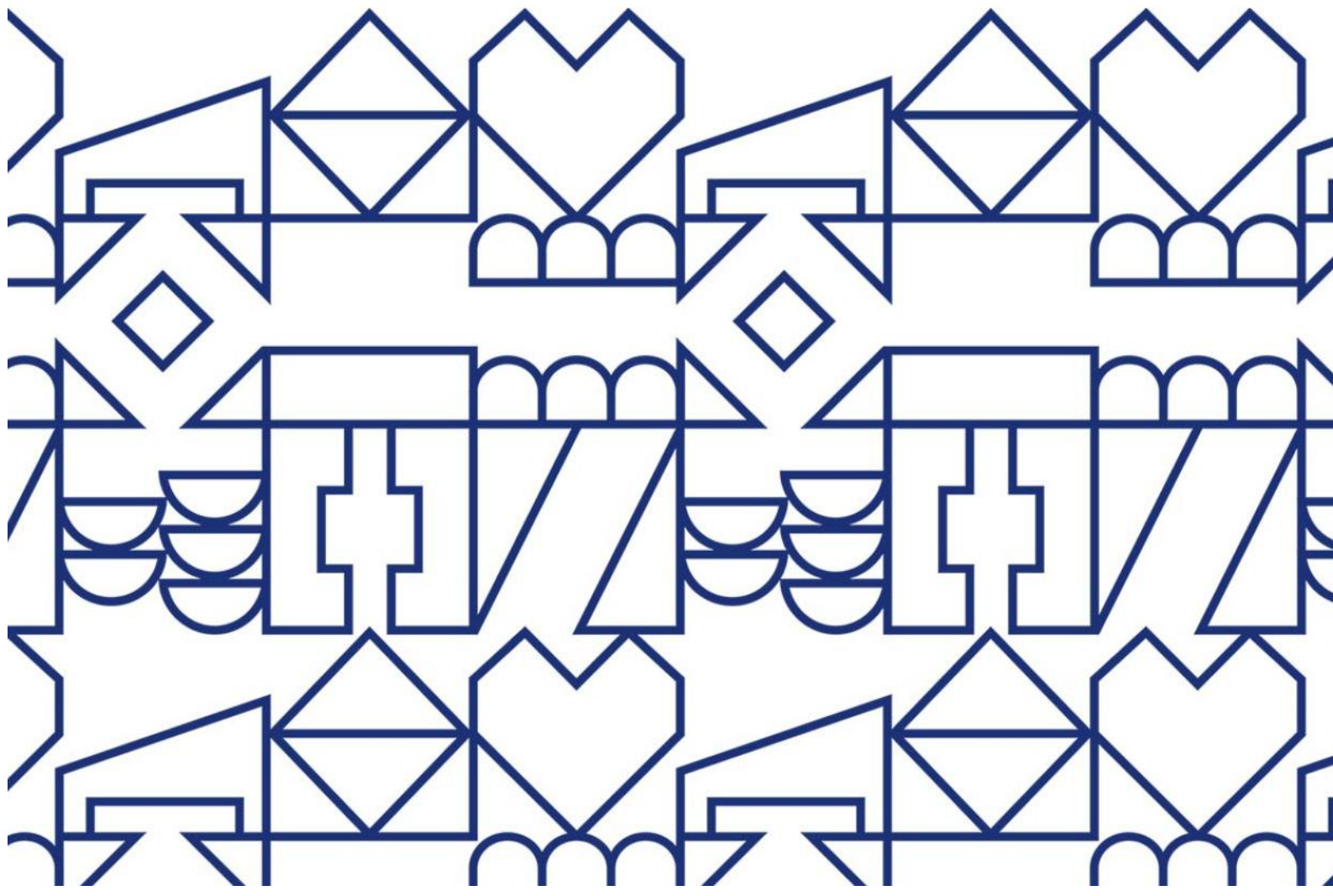
kpl 5, kpl 8, päivitetty

11/23 tuntijaon

päivitys 5/24

Päivitetty luvut 4, 5 ja 7 11/25

Päivitetty tuntijakotaulukko 04/2026

Sisällysluettelo

1. PAIKALLINEN OPS.....	2
2. ARVOPERUSTA.....	4
3. LAAJA-ALAINEN OSAAMINEN.....	4
4. TOIMINTAKULTTUURI	6
5. OPPIMISTA JA HYVINVOINTIA EDISTÄVÄ KOULUTYÖN JÄRJESTÄMINEN	8
6. OPPIMISEN ARVIOINTI	13
7. OPPIMISEN JA KOULUNKÄYNNIN TUKI	15
7.1. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet	15
7.2. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttaminen	17
7.3. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen	18
7.4. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen.....	21
7.5. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika	22
7.6. Pedagogisen tuen ryhmä.....	23
7.7. Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut.....	24
8. OPISKELUHUOLTO	25
9. KIELI JA KULTTUURI.....	25
10. KAKSIKIELINEN OPETUS	25
11. MUU PERUSOPETUS	25
12. VALINNAISUUS	25
LIITTEET	27

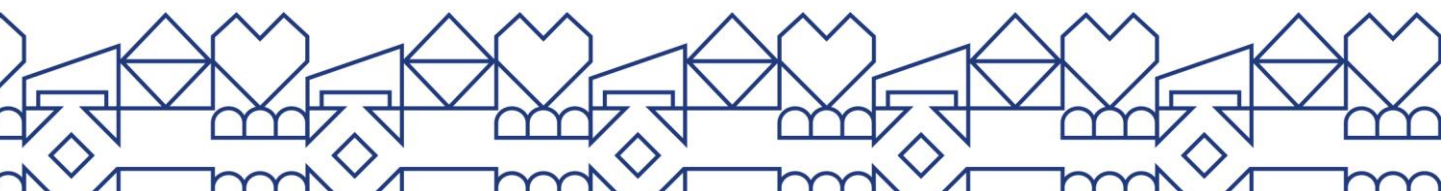

1.Paikallinen OPS

Taulukko 1. Ylistaron yläkoulun tuntijako.

Aine	1	2	3	4	5	6	YHT ak	7	8	9	YHT yk	YHT po
Äidinkieli ja kirjallisuus	8	7	6	5	4	4	34	3	4	3	10	44
A1-kieli (englanti)	1	1	2	2	3	2	11	2	2	3	7	18
B1-kieli (ruotsi)						2	2	2	2	1	5	7
Matematiikka	3	4	4	4	4	3	22	3	4	4	11	33
Ympäristö- ja luonnontieteet												
Ympäristöoppi ¹	2	2	2	2	3	3	14				0	14
Biologia ja maantieto¹							0	2	2	3	7	7
* <i>Biologia</i>								1	1	1,5		
* <i>Maantieto</i>								1	1	1,5		
Fysiikka ja kemia¹							0	2	2	3	7	7
* <i>Fysiikka</i>								1	1	1,5		
* <i>Kemia</i>								1	1	1,5		
Terveystieto ¹							0	0,5	2	0,5	3	3
Uskonto/Elämäkatsomustieto	1	1	1	2	1	1	7	1	1	1	3	10
Historia ja yhteiskuntaoppi²				1	2	2	5	2	2	3	7	12
* <i>Historia</i>					1	2		2	2			
* <i>Yhteiskuntaoppi</i>				1	1					3		
Taide- ja taitoaineet												
Musiikki	1	1	1	1	1	1	6	2			2	8
Kuvataide	1	1	2	1	1	1	7	2			2	9
Käsityö	2	2	2	2	2	2	12	2			2	14
Liikunta	2	2	3	2	2	2	13	3	2	2	7	20
Kotitalous							0	3			3	3
Taide- ja taitoaineiden valinnaiset (T&T-val)				1	1	1	3		3	2	5	8
Oppilaanohjaus							0	0,5	1	0,5	2	2
Valinnaiset aineet (VAL)				1	1	1	3		3	4	7	10
A2				2	2	2	6	2	2	2	6	12
B2							0		2	2	4	4
TUNTEJA YHTEENSÄ	21	21	23	24	25	25	139	30	30	30	90	229

Seinäjoen kaupungin perusopetuksen tuntijako on linjattu maakunnallisessa opetus suunnitelmatyössä. Tämän mukaan Etelä-Pohjanmaalla perusopetukseen panostetaan yksi tunti yli valtioneuvoston tuntijakoasetuksen. Tämä tunti on sidottu 9. vuosiluokan valinnaisaineeseen.

Ylistaron yläkoulun järjestyssäännöt

Koulumme järjestyssäännöt löytyvät liitteistä (Liite 1).

Ylistaron yläkoulu tekee yhteistyötä muun muassa seuraavien tahojen kanssa:

Seinäjoen seurakunta <http://www.seinajoenseurakunta.fi/>

Seinäjoen seurakunta käy pitämässä koulussamme päivänavauksia viikoittain. Lisäksi yhteistyötä tehdään muun muassa joulukirkon ja kevätkirkon muodossa. Seurakunnan työntekijät yhdessä kaupungin nuorisotyöntekijöiden kanssa tulevat koululle tapaamaan nuoria säännöllisesti sekä järjestävät ryhmäytyksiä (esimerkiksi seiskailut aloittaville 7.luokkalaisille).

4H

Paikallisen 4H-yhdistyksen kanssa yhteistyötä toteutetaan Ajokortti työelämään -koulutuksen merkeissä.

Kaupungin nuorisotyö

Kaupungin nuorisotyö on mukana mahdollisuuksien mukaan koulun tapahtumissa, käy säännöllisesti koululla tapaamassa oppilaita sekä on järjestämässä luokkien ryhmäytyksiä (esimerkiksi seiskailut aloittaville 7.luokkalaisille) yhdessä seurakunnan kanssa.

Ylistaron lukio

Oppilaille järjestetään joka vuosi tutustuminen Ylistaron lukioon.

Mannerheimin Lastensuojeluliitto

MLL on mukana tukioppilastoiminnassa esimerkiksi tarjoamalla tukioppilaille koulutusta.

Sedu

Sedu tarjoaa 8. ja 9.luokkalaisille mahdollisuuksia tutustua ammatilliseen toisen asteen koulutukseen.

Osallistumme mahdollisuuksien mukaan erilaisiin ja eri laajuisiin koulumme perustehtävää, hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä tukeviin ohjelmiin ja hankkeisiin.

2. Arvoperusta

Ylistaron yläkoulun arvot

Ylistaron yläkoulun tärkeimpinä arvoina pidämme perussivistyksen saavuttamista ja onnistumisen kokemuksia koulussa. Muuttuvassa ja kansainvälistyvässä maailmassa tärkeää on myös erilaisuuden hyväksyminen ja yhteistyötaidot. Hyvät käytöstavat ja kannustavat sekä monipuoliset opetusmenetelmät valikoituivat näiden arvojen toteutumisen keinoiksi. Myös viihtyisä ja aktivoiva kouluympäristö koetaan Ylistaron yläkoulussa tärkeäksi. Toivomme, että onnistumisen kokemukset, positiivinen palaute, toisista ihmisistä välittäminen ja oppilaan mahdollisuus vaikuttaa kouluasioihin toimivat innostuksen lähteinä koulutyössä.

Arvojen toteutumisen seuranta

Koulussamme käydään arvokeskustelua henkilökunnan, oppilaiden ja huoltajien kesken. Osana opiskeluhoitoa sekä pedagogisen tuen ryhmässä, vanhempainvarteissa, kotiväenilloissa ja muiden yhteistyötahojen kanssa, on mahdollista keskustella siitä, mitä kukin taho pitää arvokkaana. Työskentelemme näitä yhteisiä tavoitteita kohti ja tarvittaessa uudistamme koulua vastaamaan sille asetettuja odotuksia.

3. Laaja-alainen osaaminen

Yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus

Yrittäjämäisessä toimintatavassa lähdetään rakentamaan oppilaasta itsenäisesti toimivaa, toiset huomioon ottavaa ja hyvin käyttäytyvää yksilöä niin koulutyössä kuin muussa arjessa. Oppilasta kannustetaan ja autetaan huomaamaan hänen yksilölliset taitonsa. Tavoitteena on, että jokainen oppilas huomaisi olevansa hyvä jossakin asiassa. Osaamisensa löytäminen auttaa vahvistamaan oppilaan itsetuntoa. Yrittäjämäinen toimintatapa otetaan huomioon jokaisessa oppiaineessa.

Koulussamme pyritään kannustamaan oppilaita töiden itsenäiseen aloittamiseen, niiden ahkeraan tekemiseen ja huolelliseen loppuunsaattamiseen. Koulumme positiivinen, ystävällinen ja kannustava kanssakäyminen ihmisten välillä on tärkeä pohja yhteistyötaitojen kehittymiselle.

Koulussamme pyritään mahdollistamaan oppilaiden aktiivinen osallistuminen tapahtumien järjestelyyn. Ohjaamme oppilaita omaehtoiseen vastuunottoon. Oppilaskuntaa ja tukioppilastoimintaa hyödynnetään monipuolisesti koulun arjessa. Mahdollisuuksien mukaan osallistutaan koulun ulkopuolisiin alueellisiin ja valtakunnallisiin tapahtumiin. Myös lähiympäristön mahdollisuudet huomioidaan monipuolisesti.

Laaja-alaiset kokonaisuudet

Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)

Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)

Monilukutaito (L4)

Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (L5)

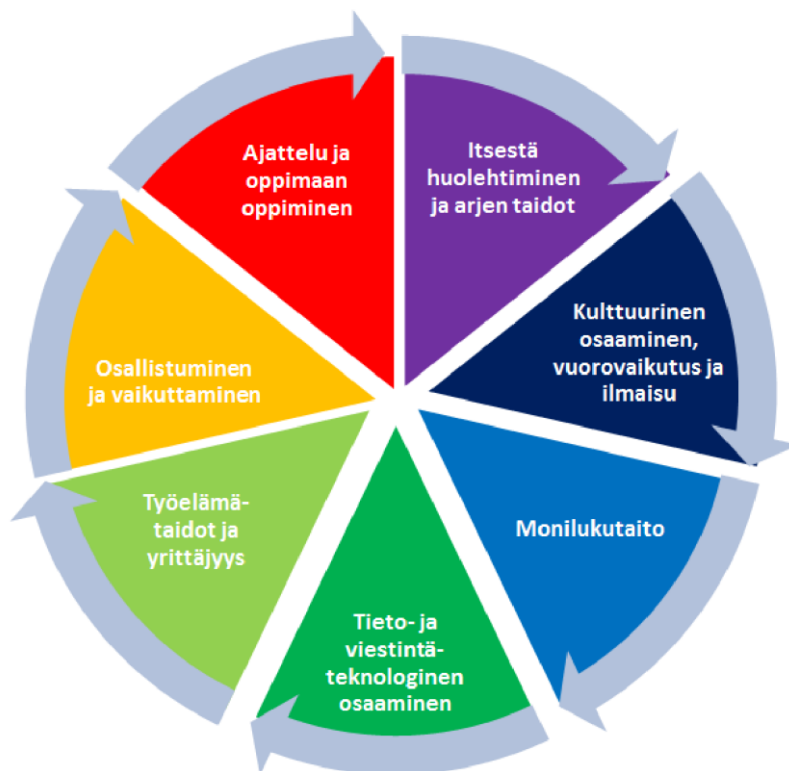
Työelämätaidot ja yrittäjyys (L6)

Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden arviointi

Laaja-alaisen osaamisen toimivuutta arvioidaan osana Seinäjoen kaupungin peruskoulujen laatu- ja arviointijärjestelmää. Laaja-alaisen osaamisen arviointi sisältyy kaupungin arviointikyselyihin. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista tukevat järjestelyt ja toimenpiteet kirjataan koulun opetussuunnitelmaan ja vuosittaiset tarkennukset vuosisuunnitelmaan. Koulut arvioivat laaja-alaisen sisältöjen toteutumista koulun lukuvuoden ja vuosisuunnitelman arviointiraportissa. Arvioinneista saadulla palautteella koulut kehittävät ja parantavat tarvittaessa toimintaansa.

4. Toimintakulttuuri

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Työrauha

Ylistaron yläkoulun tavoitteena on, että jokainen koulumme oppilas ja henkilökunnan jäsen tuntee olonsa turvallisesti koulupäivän aikana. Jokainen henkilökunnan jäsen ja oppilas kantaa oman vastuunsa turvallisesta oppimisympäristöstä. Tämän toteutuminen edellyttää yhteisiä toimintamalleja ja yhteisesti sovittuja sääntöjä. Työrauhan ja turvallisen oppimisympäristön toteutuminen vaatii koulu yhteisön kaikkien jäsenten välistä yhteistyötä. Koulussamme pyritään siihen, että oppilailla on riittävästi mahdollisuuksia vaikuttaa koulun toimintaan, oppimisen suunnitteluun, työtapojen ja opetusmenetelmien valintaan. Jokaisella opettajalla on vastuu opetusryhmänsä toiminnasta, oppimisesta ja hyvinvoinnista.

Työrauha koulussa tarkoittaa olosuhteita, jotka mahdollistavat kaikkien rauhallisen ja turvallisen työskentelyn. Koulun järjestyssäännöt turvaavat sen eri toimijoille tasa-arvoisesti. Luokkaa, ryhmää tai oppituntia koskevia sääntöjä voidaan tarvittaessa tarkentaa yhdessä oppilaiden ja opettajien ja mahdollisten muiden toimijoiden kanssa. Oppilaan on käytädyttävä muita kiusaamatta, syrjimättä tai häiritsemättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden oppilaiden, koulu yhteisön tai opiskelu ympäristön turvallisuutta tai terveyttä.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Tavoitteenamme on, ettei koulussamme esiintyisi kiusaamista, koska jokaisella on oikeus turvalliseen koulu ympäristöön. Koulu yhteisössämme on laadittu toimenpiteet kiusaamisen poistamiseksi. Olemme laatineet toimintaohjeet, kuinka mahdolliseen kiusaamiseen puututaan ja kuinka tilanteessa toimitaan. Toimintamallit on toteutettu Seinäjoen kaupungin Yhdessä yhteistyöllä -mallin pohjalta.

Liikunnallistamissuunnitelma

Ylistaron yläkoulussa on laadittu liikunnallistamissuunnitelma, jota päivitetään kolmen vuoden välein. Liikunnallistamissuunnitelmassa on vuosittain asetetut tavoitteet, joiden toteutusta seurataan.

Vuorovaikutus ja monipuolinen työskentely

Oppimisympäristö

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat.

Ylistaron koulukeskus - Kaukolanraitti 50 - sijaitsee Kyrönjoen rannalla Ylistaron keskustassa. Koulukeskuksessa toimivat sekä yläkoulu että lukio. Rakennuksia on kaksi (Tieto- ja Taito-koulu), joissa sijaitsevat opetustilat, ruokala, liikuntasali, kuntosali, pienliikuntatila, terveydenhoitajan/ koululääkärin sekä kuraattorin vastaanottotilat.

Muita erityistiloja ovat opinto-ohjaajan, koulusihteerin, rehtorin ja apulaisrehtoreiden, kiinteistöhuoltajien ja laitoshuoltajien tilat.

Koulukirjaston kokoelmat on sijoitettu suureksi osaksi aineluokkiin, opettajainhuoneeseen ja varastoihin.

Liikunnanopetuksessa käytetään koulukeskuksen liikuntasalia, Kirja - Matin Kirmaus - hallia, koulukeskuksen kenttiä sekä urheilupuiston kenttiä.

Työtavat

Opetuksessa käytetään mahdollisimman monipuolisia, eri oppiaineisiin ominaisia ja soveltuvia työtapoja, joiden avulla tuetaan ja ohjataan oppilaiden oppimista. Monipuoliset työtavat kehittävät oppimis-, ajattelu- ja ongelmanratkaisutaitoja, työskentelytaitoja ja sosiaalisia taitoja sekä aktiivista osallistumista. Käytetyt työtavat edistävät myös tieto- ja viestintätekniikan taitojen kehittämistä. Monipuolisten työtapojen avulla huomioidaan erilaiset oppimistyyli.

Yhteistyötahot

Koulun tavoitteena on huomioida oppilaan kokonaisvaltainen oppiminen ja kasvaminen. Tätä tukevat erilaiset yhteistyötahot. Näistä merkittävin on oppilaan huoltajat. Kodin ja koulun yhteistyö on tärkeä osa yhteisen kasvatusilmapiirin luomista. Hyvä ja avoin tiedonkulku opettajan ja huoltajien välillä on ensiarvoisen tärkeää. Kodin ja koulun yhteistyön tulee olla tasapuolista, säännöllistä ja riittävää. Koulun tehtävänä on toimia kasvatuskumppanina yhdessä kotien kanssa. Koulu vastaa oppilaan opetuksesta ja kasvatuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulunkäynti on oppilaan omaa vastuullista työtä. Kodin tuki ja kiinnostus koulutyötä kohtaan ovat koululaiselle tärkeitä perusopetuksen loppuun asti. Vuorovaikutus kodin ja koulun välillä tukee oppilasta hänen kehittyessään koko kouluajan. Aloitteen tekijänä koululla ja opettajalla on suuri merkitys. Myös kodeilta toivotaan aloitteellisuutta, varsinkin jos lapsella on sellaisia haasteita, jotka näkyvät vain kotona. Ensijainen viestintäväline kodin ja koulun välillä on Wilma. Mikäli huoltajia askarruttaa jokin asia nuoren koulunkäynnissä, on ensimmäiseksi aina hyvä ottaa yhteyttä oppilaan omaan luokanohjaajaan.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

Ylistaron yläkoulussa on laadittu koulun oma tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma Seinäjoen kaupungin perusopetuksen ohjeistuksen mukaisesti.

Osallisuus ja demokraattinen toiminta

Koulussamme toimii oppilaskunta, jonka kautta jokaisella oppilaalla on mahdollista vaikuttaa koulun toimintakulttuuriin ja käytänteisiin.

Vastuu ympäristöstä ja kestävään tulevaisuuteen suuntautuminen

Kestävän kehityksen aiheita opetetaan eri oppiaineiden sisällöissä. Lisäksi koulullamme on mahdollisuus suorittaa ekolukudiplomi ja oppilaita osallistetaan ekoagenttikerhon muodossa edistämään kestävää kehitystä koulussamme. Koulumme on mukana Kärppä-ohjelmassa, johon kuuluu jokavuotinen ympäristökatselmus. Ympäristökatselmuksen osalta olemme Kärppä-tasolla eli ylimmällä tasolla.

Koulumme toimintakulttuurin kehittäminen ja arvioiminen

Toimintakulttuuriin kuuluvat kaikki koulun viralliset ja epäviralliset säännöt, toiminta- ja käyttäytymismallit sekä arvot, perinteet ja kriteerit, joihin koulutyön laatu perustuu. Koulussa syntyneet arvot, uskomukset ja asenteet määräävät osaltaan, millä tavoin oppilaan yksilöllisyys ja toisaalta koulun yhteisöllisyys otetaan huomioon kouluyhteisössä. Oppimisympäristöön vaikuttaa merkittävästi koulun toimintakulttuuri, jolla tarkoitetaan käytännön tulkintaa koulun kasvatusta ja opetustehtävästä. Seuraavista liitteistä ilmenevät koulumme käytänteet:

- Järjestyssäännöt (liite 1)
- Menetelmät kiusaamisen selvittämiseksi (liite 2)
- Käyttäytymisen arvioinnin kriteerit (liite 3)

Toimintakulttuurin toimivuutta ja kehittämistarvetta arvioidaan jokapäiväisessä toiminnassa. Tarvittaessa toimintakulttuuria muutetaan ja kehitetään yhteistyössä koulun henkilökunnan, oppilaiden, vanhempien ja mahdollisten muiden yhteistyötahojen kanssa. Koulujen toimintakulttuurin toimivuutta arvioidaan osana

Seinäjoen kaupungin peruskoulujen laatu- ja arviointijärjestelmää. Toimintakulttuurin arviointi sisältyy kaupungin arviointikyselyihin. Arvioinneista saadulla palautteella koulut kehittävät ja parantavat tarvittaessa toimintaansa.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien mahdollisia teemoja ovat paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys sekä yrittäjämäinen toimintatapa ja osallisuus. Tarkemmin lukuvuoden monialaisista oppimiskokonaisuuksista ja niiden toteutuksesta kerrotaan koulumme vuosisuunnitelmassa. Monialaisten oppimiskokonaisuuksien toimivuutta seurataan ja niitä pyritään kehittämään, mikäli tarvetta siihen on.

Monialaisia oppimiskokonaisuuksia arvioidaan eri opettajien yhteistyönä. Lisäksi voidaan käyttää oppilaiden vertaisarviointia ja itsearviointia muun arvioinnin tukena.

5. Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

Kouluun kiinnittyminen ja poissaolojen ehkäiseminen

Koulun tehtävänä on auttaa oppilaita onnistumaan koulutyössään ja kiinnittymään kouluun. Ylistaron yläkoulussa rakennetaan kiinnittymistä tukevaa ja hyvinvointia ylläpitävää toimintakulttuuria koulun tärkeiden arvojen kautta.

Ylistaron yläkoulun tärkeimpiä arvoja ovat perussivistyksen saavuttaminen ja onnistumisen kokeminen koulussa. Lisäksi pidämme tärkeänä erilaisuuden hyväksymistä sekä kouluympäristön viihtyisyyttä. Toivomme, että onnistumisen kokemukset, positiivinen palaute, toisista ihmisistä välittäminen ja oppilaan mahdollisuus vaikuttaa kouluasioihin, toimivat innostuksen lähteinä koulutyössä. Oppilaita ohjataan ideoimaan ja kehittämään koulun toimintaa. Koulustamme pyritään luomaan paikka, johon kaikkien on miellyttävä tulla.

Poissaoloja seurataan koulu-, luokka- ja yksilötasolla. Koulun tasolla poissaolojen ehkäisemistä, suunnitelmallista seuranta ja niihin puuttumista koordinoidaan osana yhteisöllisen opiskeluhuollon kokonaisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhoito tukee oppilaiden hyvinvointia, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Opiskeluhoito ulottuu kaikkeen koulutyöhön ja on kouluyhteisön aikuisten yhteinen tehtävä. Yhteisöllisen työn suunnittelussa on tärkeää varmistaa oppilaiden ja huoltajien osallisuus.

Ylistaron yläkoulussa noudatetaan Seinäjoen kaupungin poissaoloihin puuttumisen mallia.

Yhteinen vastuu koulupäivästä

Kouluyhteisön tavoitteena on, että jokainen sen jäsen kantaa vastuun turvallisesta oppimisympäristöstä ja jäsentensä hyvinvoinnista. Tämä edellyttää toimivaa yhteistyötä kaikkien kouluyhteisömme jäsenten kesken. Laki velvoittaa oppilaan osallistumaan perusopetukseen, suorittamaan tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytymään asiallisesti. Vapautus opetukseen osallistumisesta voidaan myöntää oppilaalle vain tilapäisesti erityisestä syystä, ja vapautusta on anottava hyvissä ajoin. Huoltajan tulee ilmoittaa äkillisistä poissaoloista koululle samana päivänä.

Koulun tulee järjestää riittävästi tilaisuuksia ja tapaamisia huoltajien kanssa. Koulustamme pyritään luomaan paikka, johon kaikkien on miellyttävä tulla. Työrauha koulussa tarkoittaa olosuhteita, jotka mahdollistavat kaikkien rauhallisen ja turvallisen työskentelyn. Työrauhan turvaamiseksi koululla on yhteiset järjestyssäännöt, jotka tehdään selviksi ja näkyviksi oppilaille ja huoltajille. Oppilaita ohjataan ottamaan vastuuta omasta koulunkäynnistään. Oppilas oppii noudattamaan aikatauluja, olemaan kohtelias ja ottamaan muut huomioon. Hän huolehtii omista koulutarvikkeistaan ja koulun yhteisestä omaisuudesta.

Koulun ulko- ja sisätilojen siisteys on jokaisen vastuulla. Mikäli oppilas rikkoo järjestyssääntöjä tai käyttäytyy muuten sopimattomalla tavalla, sillä on ennalta määrätyt seurauksensa.

Koulumatkoista ja muista päivän aikana tapahtuvista siirtymisistä pyritään tekemään turvallisia kiinnittämällä huomiota liikennekäyttäytymiseen. Lähialueiden asukkaat ja muut alueella liikkuvat huomioidaan.

Oppilaita rohkaistaan kertomaan havaitsemistaan tai kokemistaan kiusaamistilanteista ja niihin puututaan välittömästi. Koulukiusaamista pyritään ehkäisemään mm. tukioppilastoiminnalla.

Moniammatillinen opiskeluhoitoryhmä kokoontuu lukuvuoden alussa sovitun ohjelman mukaisesti ja tarvittaessa akuuteissa tilanteissa. Koko henkilökunta osallistuu opiskeluhooltoon ja raportoi tarvittaessa luokanohjaajalle tai opiskeluhoitoryhmän jäsenelle. Muuta henkilökuntaa kutsutaan tarvittaessa opiskeluhoitoryhmän kokouksiin ja heille tiedotetaan oppilaita koskevista yleisistä asioista.

Oppilaita ohjataan ideoimaan ja kehittämään koulun toimintaa. Oppilaskunnan hallitus järjestää erilaisia omia tapahtumia ja virkistystoimintaa pitkin kouluvuotta oppilaille sekä osallistuu koulun yhteisten tapahtumien, juhlien ja tempausten suunnitteluun ja toteutukseen. Yhteisöllisyyttä pyritään lisäämään yhteisillä perinteillä.

Koulun johdolla on käytännön vastuu opetukseen, ohjaukseen sekä opiskeluhoollon ja tuen järjestämiseen liittyvistä ratkaisuista kouluyhteisössä. Tähän sisältyy myös ongelmien ennaltaehkäisy sekä kasvun ja oppimisen esteiden tunnistaminen ja poistaminen koulun toimintatavoista.

Opettajan tehtävään kuuluu oppilaiden oppimisen, työskentelyn ja hyvinvoinnin seuraaminen ja edistäminen, jokaisen oppilaan arvostaminen ja oikeudenmukainen kohtelu, mahdollisten vaikeuksien varhainen tunnistaminen sekä oppilaiden ohjaaminen ja tukeminen.

Oppilaan vastuisiin kuuluvat säännöllinen osallistuminen koulutyöhön, koulutovereiden ja koulun aikuisten arvostaminen sekä koulun sääntöjen noudattaminen. Koti ja koulu yhdessä ohjaavat oppilaita toimimaan lain edellyttämällä tavalla.

Yhteistyö

Ylistaron yläkoulu ohjaa oppilasta kantamaan vastuuta koulutyöstään. Oppilaan vastuullisuus näkyy mm. siinä, että oppilas tulee ajoissa kouluun, huolehtii koulutehtävistään, noudattaa yhdessä laadittuja sääntöjä, kunnioittaa toisia sekä arvostaa omaa ja toisten työtä.

Koulu tiedottaa koteja kotiväenilloissa, vanhempainvarteissa sekä Wilma-viestein ja Wilma-tiedottein. Oppilas arvioi toimintaansa ja oppimistaan itsearvioinnein sekä osallistumalla mahdollisuuksien mukaan vanhempainvartteihin.

Tiedonvälitys ei tapahdu pelkästään opettajalta huoltajille. Jokainen oppilas välittää itseään koskevaa tietoa kodin ja koulun välillä. Koulussa kannustetaan oppilasta vastuuseen omasta oppimisestaan.

Oppilaalla on oikeus turvalliseen ja rauhalliseen oppimisympäristöön. Koulussa on selkeät säännöt ja seuraamukset niiden rikkomisesta. Nämä laaditaan mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä oppilaiden kanssa.

Kouluarjen tilanteissa oppilaan täytyy kokea tulevansa kuulluksi. Ristiriitatilanteet selvitetään tuoreeltaan kaikkia osapuolia kuunnellen.

Koulussa järjestetään juhlia ja projekteja, joiden suunnitteluun ja toteutukseen oppilaat osallistuvat. Oppilaskunnan kautta oppilaat pääsevät vaikuttamaan koulun yhteisen toiminnan ja oppimisympäristön suunnitteluun ja kehittämiseen.

Järjestyssäännöt ja kurinpidolliset keinot

Ylistaron yläkoulussa noudatetaan Seinäjoen kaupungin perusopetuksen järjestyssääntöjä. Sääntörikkettä pyritään välttämään ennakoimalla. Kaikki koulun aikuiset ohjaavat koulun kaikkia oppilaita. Kurinpidollisissa seuraamuksissa käytämme perusopetuslaissa määriteltyjä vaihtoehtoja ja niiden eri muotoja.

Koulussamme tehdään ehkäisevää työtä kiusaamisen ehkäisemiseksi, emmekä hyväksy kiusaamista missään sen muodossa. Koulussa on laadittu suunnitelma kiusaamisen ehkäisemiseksi (liite 2), joka on osana oppilashuoltosuunnitelmaa.

Kriisitilanteiden varalle on laadittu kriisi- ja turvallisuussuunnitelma.

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Opiskeluhoollon päämääränä on oppimisen edistäminen. Oppimisen edellytyksiä luovat oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtiminen. Hyvinvoinnista huolehtimisessa auttavat oppimisen tukimuodot, kouluterveydenhuolto, kouluruokailu sekä yhteisöllisen ja yksilöllisen opiskeluhoollon palvelut. Lisäksi hyödynnetään hyvinvointialueen, koulukyydityksen, kriisiryhmän ja muiden oppilaan koulunkäyntiä tukevien palveluiden käyttöä. Apuna voidaan käyttää myöskin koulumme koko henkilöstön oppilaiden koulunkäynnistä ja kehityksestä tekemiä huomioita. Opiskeluhoolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville. **Yksilöllistä opiskeluhoiltoa** toteutetaan oppilaan luvalla yhteistyössä huoltajien kanssa. Yksilöllisen opiskeluhoollon monialaisiin palavereihin kutsutaan paikalle tarvittavat henkilöt, joiden mukana oloon pyydetään lupa ennen ensimmäistä palaveria. Näitä henkilöitä voivat olla esimerkiksi luokanohjaaja, rehtori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, psykologi, terveydenhoitaja, koulukuraattori, koululääkäri tai sosiaalityöntekijä.

Ylistaron yläkoulussa on erikseen laaditut suunnitelmat erilaisten ongelma- ja kriisitilanteiden varalle (pelastautumissuunnitelma).

Kouluterveydenhuolto on pyritty järjestämään vähintään kahtena päivänä viikossa koululla. Lääkärikäyntiä vaativissa tai päivystyksellisissä tilanteissa oppilas ohjataan terveyskeskukseen huoltajan saattamana. Hätätilanteissa soitetään hätänumeroon, mistä lähetetään koululle tarvittaessa ambulanssi.

Koulukuraattori vastaa koulun sosiaalityöstä. Tavoitteena on oppilaiden hyvinvoinnin, myönteisen kokonaiskehityksen ja koulunkäynnin tukeminen. Työtehtävät koostuvat yksilökohtaisesta opiskeluhoiltotyöstä, yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä verkostotyöstä eri viranomaisten kanssa. Koulukuraattori kiinnittää huomiota oppilaiden arjen sujumiseen, toimintakykyyn ja vuorovaikutussuhteisiin. Tavoitteena on oppilaiden elämässä olevien riskitekijöiden ja tasapainoisen kasvun ja kehityksen esteiden tunnistaminen ja niissä auttaminen. Koulukuraattorin tehtävänä on myös edistää omalta osaltaan koko kouluyhteisön hyvinvointia.

Kuraattori käy Ylistaron yläkoulussa viikoittain useampana päivänä ilmoittamansa aikataulun mukaisesti ja lisäksi oppilaat saavat häneen yhteyden puhelimen tai Wilman välityksellä.

Tukioppilastoiminta

Ylistaron yläkoulun tukioppilaat pyrkivät lisäämään omalta osaltaan kouluviihtyvyyttä.

Tukioppilaat myös avustavat seitsemäsluokkalaisia yläkoulun aloittamisessa sekä auttavat heitä tutustumaan toisiinsa. Tukioppilaat voivat pitää kummitunteja eri aiheista liittyen nuoren elämään, esimerkiksi muiden huomioimisesta ja median käytöstä. Tukioppilaat voivat järjestää myös erilaista toimintaa koulun kaikille oppilaille opiskeluilmapiiriin parantamiseksi, muun muassa erilaisten teemapäivien muodossa.

Tukioppilastoiminta on oppilaille vapaaehtoista ja he saavat koulutuksen tehtävää varten. Tukioppilaksi valitaan keväällä seitsemäs- ja kahdeksaluokkalaisia oppilaita.

Oppilaskuntatoiminta

Ylistaron yläkoulun oppilaskuntaan kuuluvat kaikki oppilaat. Oppilaskunnan hallitukseen valitaan edustajiksi niitä oppilaita, jotka itse ovat tehtävään innokkaita. Jos halukkaita on paljon, oppilaskunnan hallitusta luotsaava opettaja/opettajat päättävät tavan, miten hallituksen jäsenet valitaan (esimerkiksi äänestämisen tai tehtävään sitoutumishalu).

Oppilaskunnan hallitus johtaa ja organisoii oppilasaktiivista toimintaa koululle oppilaskuntaa ohjaavan opettajan kanssa. Hallituksen tavoitteena on yhteistyössä koulun henkilökunnan kanssa kasvattaa oppilaita aktiiviseen toimintaan ja tehdä oppilaita koskevia päätöksiä.

Kodin ja koulun yhteistyön järjestäminen

Ensisijainen kasvatusvastuu on lapsen huoltajilla. Koulu tukee huoltajia kasvatustyössä. Tavoitteena on oppilaiden tasapainoinen kasvu ja kehitys. Tarvittaessa kasvatustyön tukena on moniammatillinen asiantuntija- ja yhteistyöverkosto. Ylistaron yläkoulu toimii yhdessä kotien kanssa ohjaten, kouluttaen ja kasvattaen oppilaita niin, että heillä on mahdollisuus selviytyä muuttuvassa maailmassa. Oppiminen ja kasvaminen toteutuvat kodin ja koulun vuoropuhelun avulla, sekä yhteisymmärryksessä toinen toistansa tukien.

Koulu voi olla aloitteellinen yhteistyön aikaansaamiseksi huoltajan kanssa. Tiedottaminen tapahtuu pääasiassa luokanohjaajan kautta. Koulussamme pyritään järjestämään tilaisuuksia, tapahtumia ja tapaamisia yhteistyön ja tiedonkulun varmistamiseksi. Huoltajat otetaan tarvittaessa mahdollisuuksien rajoissa mukaan koulun toiminnan suunnitteluun ja arviointiin, keskusteluihin, kyselyihin ja vanhempaintoimikuntaan.

Yhteistyömuotoja voivat olla esimerkiksi:

- kotiväenillat
- koulun lukuvuositedote
- sähköinen tiedottaminen ja viestit (Wilma)
- vanhempaintapaamiset/vartit
- vanhemmat mukaan yksilökohtaiseen opiskeluhoitoryhmään oman lapsen asioita käsiteltäessä (oppilaan suostumus)
- vanhempaintoimikunta
- tapahtumien järjestäminen (kertyneet varat oppilaiden hyväksi)

Koulun sisäinen yhteistyö

Koulun sisäistä yhteistyötä organisoidaan, seurataan ja kehitetään tarvittaessa opettajienkokouksissa, mahdollisissa palaverissa ja jokapäiväisissä keskusteluissa. Oppilailla on mahdollisuus vaikuttaa koulun sisäiseen toimintaan oppilaskunnan kautta. Myös vanhempien osallisuus on mahdollista esimerkiksi kotiväenilloissa, vanhempainvarteissa ja ottamalla yhteyttä kouluun.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Ylistaron yläkoulussa etäopetusta annetaan, kun koulumme oppilaita on mukana etäyhteyksien kautta järjestettävässä opetuksessa, esim. kielissä tai katsomusaineissa. Etäopetusta ohjaa ja valvoo koulunkäynninohjaaja.

Etäopetushuoneet löytyvät perusopetuksen [Etäopetus-sivulta](#).

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain (entinen VSOP)

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain korvaa aiemmin käytössä olleen vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen. Tarkemmin asiasta kerrotaan luvussa 7.4.

Yhdysluokkaopetus

Koulussamme ei järjestetä yhdysluokkaopetusta.

Joustava perusopetus

Koulussamme ei järjestetä joustavaa perusopetusta.

Kouluruokailu

Kouluruokailulla pyritään tukemaan oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä opiskelukykyä. Jokaisena työpäivänä tarjotaan oppilaille maksuton ateria, joka on tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu. Oppilaita kannustetaan maistamaan kaikkia tarjolla olevia ruokia, välttämään ruokajätettä sekä kiittämään ruuasta.

Koulussamme toimii ruokatoimikunta, jonka kokouksiin osallistuu opettajia, oppilaita, rehtori ja kouluruokalan emäntä. Yhteistyönä pyritään mahdollisuuksien mukaan vaikuttamaan ruokalistan suunnitteluun, koulun nimikkoruoan valintaan, teemapäivien järjestämiseen, jotka voisivat liittyä esim. eri maiden ruokakulttuureihin, hyviin ruokatapoihin tai ruokalan viihtyisyyteen.

Kerhotoiminta

Ylistaron yläkoulussa voidaan järjestää kerhotoimintaa resurssien salliessa. Kerhojen järjestämisen mahdollistavat vuosittain koululle myönnettävät kerhotunnit. Kerhot tarkentuvat koulun vuosisuunnitelmassa.

Koulussamme toimii läskykerho yhtenä päivänä viikossa. Kerhoon voidaan ohjata oppilas, jolla läksyt ovat toistuvasti tekemättä tai joka tarvitsee apua läksyjen tekemiseen. Kerhon ohjaajina toimivat koulumme opettajat.

Koulukirjastotoiminta

Varsinaista koulukirjastoa koulussamme ei ole. Jonkin verran kirjallisuutta on luokkatiloissa oppilaiden lainattavissa opettajien luvalla. Äidinkielen opettajat luettavat oppilaillaan myös sarjakirjoja, joita on useita jokaiselle luokkatasolle. Uutta kirjallisuutta hankitaan resurssien mukaan.

Koulumme tekee yhteistyötä Seinäjoen kirjastotoimen ja Ylistaron lähikirjaston kanssa. Yhteistyömuotoina voivat olla esimerkiksi kirjastovierailut, kirjavinkkaukset tai tiedonhakukoulutukset. Oppilaita ohjataan ja kannustetaan aktiivisiksi lukijoiksi ja kirjastonkäyttäjiksi.

Välituntitoiminta

Oppilaita kannustetaan liikkumaan ulkona välituntisin. Koulu voi luoda mahdollisuuksia myös sisällä tapahtuvaan liikunnalliseen ohjattuun toimintaan. Välituntitoimintaa järjestävät mahdollisuuksien mukaan oppilaat, koulun henkilökunta tai ulkopuoliset tahot. Välitunteja on valvomassa aina useampia opettajia. Välituntitoimintaa voidaan tämentää vielä koulun vuosisuunnitelmassa.

Koulun päivänavaukset

Päivän työ aloitetaan ajankohtaisella tai yhteisön kannalta merkityksellisellä päivänavauksella yhteisesti keskusteluradion välityksellä tai luokissa aineenopettajan johdolla. Päivänavaus voi olla myös toiminnallinen ja oppilaita aktivoiva. Niitä voivat pitää oppilaat, opettajat tai koulun ulkopuoliset tahot. Päivänavausten vaihtuvat teemat tukevat oppilaiden oppimista, monipuolista kehitystä ja hyvinvointia.

Juhlat

Juhlien tarkoituksena on kehittää yhteisöllisyyttä, välittää kulttuuri- ja perinnetietoutta sekä harjoittaa tapakasvatusta. Koulujuhlia järjestetään lukuvuosittain ja resurssien puitteissa. Tapahtumien suunnitteluprosessissa ja toteuttamisessa hyödynnetään koko kouluyhteisön laaja-alaista osaamista.

Retket, opintokäynnit ja leirikoulut

Mahdolliset opintokäynnit, retket ja leirikoulut kirjataan koulukohtaiseen vuosisuunnitelmaan. Koulun ulkopuolelle suuntautuvilla opintokäynneillä noudatetaan koulun järjestyssääntöjä turvallisuuden takaamiseksi.

Koulumatkat ja kuljetukset

Oppilaiden aktiivista elämäntapaa pyritään vahvistamaan kannustamalla heitä kulkemaan koulumatkansa kävellen tai pyöräillen. Kuljetusoppilaille järjestetään koulukuljetukset kaupungin ohjesääntöjen mukaisesti. Koulun alueella toimitaan liikennesääntöjä noudattaen.

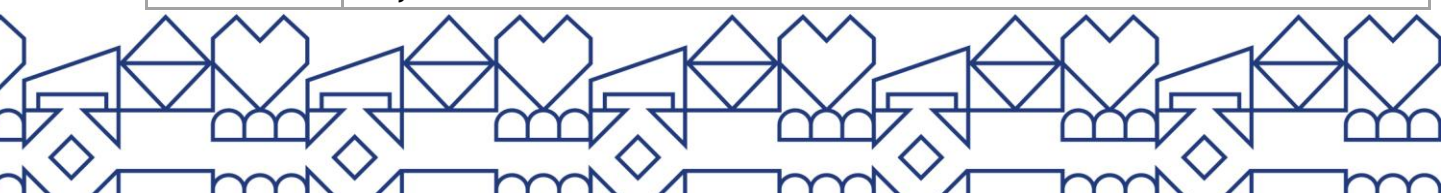
6. Oppimisen arviointi

Taulukko 1. Arviointimuodot vuosiluokittain.

Vuosiluokka	Arviointimuodot
7. luokka	<p>VÄLIARVIOINTI</p> <p>VÄLITODISTUS</p> <ul style="list-style-type: none">• numeroarvosanoin• arvioidaan väliarviointiin kuuluvat oppiaineet ja käyttäytyminen <p>LUKUVUOSIARVIOINTI</p> <p>LUKUVUOSITODISTUS</p> <ul style="list-style-type: none">• numeroarvosanoin• kaikki oppilaan opiskelemat oppiaineet ja käyttäytyminen arvioidaan numeroarvosanoin• lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi sisältää tiedon siitä, miten oppilas on saavuttanut vuosiluokkaistetut tavoitteet kaikissa opiskelemissään oppiaineissa. <p>HUOM! Päätyvät oppiaineet arvioidaan lukuvuositodistukseen päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti. Päätyviä numeroarvosanoin arvioitavia aineita ovat musiikki, kuvataide, käsityö ja kotitalous.</p> <p>Päätyvä yrittäjämäinen toimintatapa arvioidaan hyväksytty/hylätty - merkinnällä.</p> <p>Vanhempaintapaamisissa/vanhempainvarteissa käsitellään myös oppilaan arviointiin liittyviä asioita.</p>

8. luokka	<p>VÄLIARVIOINTI</p> <p>VÄLITODISTUS</p> <ul style="list-style-type: none"> • numeroarvosanoin • arvioidaan väliarviointiin kuuluvat oppiaineet ja käyttäytyminen <p>LUKUVUOSIARVIOINTI</p> <p>LUKUVUOSITODISTUS</p> <ul style="list-style-type: none"> • numeroarvosanoin • kaikki oppilaan opiskelemat oppiaineet ja käyttäytyminen arvioidaan numeroarvosanoin • lukuvuoden päätteeksi tehtävä arviointi sisältää tiedon siitä, miten oppilas on saavuttanut vuosiluokkaistetut tavoitteet kaikissa opiskelemissään oppiaineissa.
	<p>HUOM! Päätyvät oppiaineet arvioidaan lukuvuositodistukseen päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti.</p> <p>Oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty.</p> <p>Mikäli osuus on alle 2 vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä osallistunut.</p> <p>Vanhempaintapaamisissa/vanhempainvarteissa käsitellään myös oppilaan arviointiin liittyviä asioita.</p>
9. luokka	<p>VÄLIARVIOINTI</p> <p>VÄLITODISTUS</p> <ul style="list-style-type: none"> • numeroarvosanoin • arvioidaan väliarviointiin kuuluvat oppiaineet • käyttäytymisen arviointi annetaan liitteenä • 9. luokalla jatko-opintoihin hakeutumista varten annettavassa välitodistuksessa käyttäytymistä ei arvioida <p>PÄÄTTÖARVIOINTI</p> <p>PÄÄTTÖTODISTUS</p> <ul style="list-style-type: none"> • numeroarvosanoin • kaikki oppilaan opiskelemat oppiaineet arvioidaan opetussuunnitelman päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti • käyttäytymisen arviointi annetaan liitteenä, liitettä ei merkitä todistukseen <p>Oppimäärältään alle 2 vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet arvioidaan sanallisesti hyväksytty/hylätty.</p> <p>Mikäli osuus on alle 2 vuosiviikkotuntia, kesken jääneen valinnaisaineen kohdalle tulee merkintä osallistunut.</p> <p>Vanhempaintapaamisissa/vanhempainvarteissa käsitellään myös oppilaan arviointiin liittyviä asioita.</p>

Oppilaan arviointi

Oppilaan arviointi suoritetaan kaksi kertaa lukuvuodessa: väliarviointi syyslukukauden lopussa ja luokan lukuvuosiarviointi kevätlukukauden lopussa. Arvioinnista oppilaat saavat todistuksen. Opettajan suorittama arviointi perustuu tavoitteiden saavuttamiseen. Tavoitteiden saavuttamista mitataan monipuolisesti erilaisten testien, kokeiden ja tuotosten avulla. Opettajat antavat lisäksi suullisesti oppilaalle palautetta. Arviointi on jatkuvaa ja kannustavaa oppimisprosessia tukien. Aineiden opettajat tekevät arvioinnissa yhteistyötä, jotta arviointiperusteet ovat kaikilla samat.

Käyttäytymisen arviointi

Oppilaan käyttäytymistä arvioidaan kaksi kertaa vuodessa numeerisesti. Käytösarvosanan kriteerit on kuvattu liitteessä 3. Käyttäytymisen arviointiin osallistuvat kaikki opettajat, jotka arvioivat oppilasta jonkin aineen osalta. Arvosana muodostuu opettajien antamien arvosanojen keskiarvosta. Luokanohjaajalla tai rehtorilla on oikeus ehdottaa keskiarvon mukaisesta arvosanasta poikkeamista, mikäli siihen on perusteita. Päätös poikkeamisesta tehdään opettajainkokouksessa.

Oppilaan itsearviointi

Eri aineissa toteutetaan itsearviointia yleensä aina sopivan opintokokonaisuuden päätteeksi. Vertaisarviointia harjoitellaan jatkuvasti kautta koko yläkoulun useissa eri yhteyksissä, joissa se luontevasti sopii käsiteltävän oppimiskokonaisuuden tavoitteiden ja sisältöjen toteutumiseen.

- itsearviointi, joka voi olla esimerkiksi omien taitojen kuvailua joko sanallisesti tai jollain asteikolla, ryhmätöissä oman ja/tai ryhmän toiminnan arvioimista tai oman edistymisen seuranta pidemmällä aikavälillä
- tavoitteiden asettaminen ja niiden saavuttamisen arviointi
- vertaisarviointi: kaveripalaute suullisesti tai kirjallisesti

Koulun toiminnan arviointi

Oppilaat arvioivat koulun toimintaa kyselyjen avulla. Opettajakunta arvioi koulun toimintaa opettajainkokouksien yhteydessä sekä mahdollisilla koulun omilla tai koulutuksen järjestäjän arviointikyselyillä. Koulu kehittää yhteistä arviointia saadun palautteen pohjalta. Monipuolisten arviointimenetelmien käyttö varmistetaan etukäteissuunnittelulla sekä ottamalla huomioon oppilaiden ikä ja sen mukaiset odotettavat taidot.

7. Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

7.1. Oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden toteuttamisen periaatteet

Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt rakentuvat hyvästä pedagogiikasta sekä johdonmukaisesta ja kehittyvästä toimintakulttuurista.

Kaikkia ryhmiä hyödyttää oppimisympäristön selkeys ja rauhallisuus sekä opetuksen suunnitelmallisuus. Määritelty istumajärjestys ja taululle koottu päivä- ja tuntistruktuuri jäsentää käyttäytymistä ja oppimista.

Opettajalla on tärkeä merkitys ryhmän psykologisen turvallisuuden sekä positiivisen vuorovaikutusilmapiirin luojana ja ylläpitäjänä. Kohtaamisen kulttuuri (mm. tervehtiminen, kuulumisten kysely, keskustelut) lisää kouluviihtyvyyttä ja vähentää koulupoissaoloja.

Kannustava palaute ja osallisuuden kokemukset vahvistavat oppilaan myönteistä minäkuvaa

sekä pystyvyyden tunnetta.

Oppimisympäristöjen ja opetusmenetelmien eriyttäminen on opetuksen peruselementti, josta hyötyvät kaikki oppilaat. Eriyttää voi tehtävien tasoa, aikatauluja, määrää ja tehtävätyyppejä. Oppimista edistää vaihtelevat ja toiminnalliset työtavat sekä joustavat ryhmittelyt ja vertaisoppiminen. Tunnin kulku, tavoite ja toimintaohjeet kannattaa olla visuaalisesti esillä esim. taululle kirjoitettuna. Keskittymistä helpottaa vaihtelevat tehtävätyypit, tauotus ja apuvälineet.

Sujuva yhteistyö on keskeinen tekijä laadukkaan oppimisen taustalla. Toimintamallit koulussa ovat avoimia ja yhteisesti keskusteltuja. Tiedonkulun käytänteet koululla ovat selkeät. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa monipuolisesti sopien yhteiset tavoitteet.

- Koulun aikuisten kesken
- Luokassa toimivien kesken
- Konsultaatio
- Oppilaiden ja perheiden osallistaminen
- Monialainen yhteistyö

Rehtori johtaa ja ohjaa koulun toimintakulttuuria ja tuen järjestelyjä. Rehtori mahdollistaa opettajien yhteisen suunnittelun, yhteistyön ja resurssien viisaan käytön sekä toimeenpanee yhdessä opettajien kanssa oppilaskohtaiset tukitoimet hallintopäätöksen mukaisesti. Rehtorin on oltava tietoinen oppilaiden tuen tarpeista ja tukitoimista. Rehtori johtaa koulunsa Pedagogisen tuen ryhmää.

Opettajalla on vastuu huolehtia oppilaidensa tukitoimien ajantasaisuudesta. Opettajalla on velvollisuus toteuttaa yhteistyötä muiden opettajien kanssa tuen toteuttamiseksi.

Yhteisopettajuudessa on kyse kahden tai useamman opettajan yhteisenä vastuuna ja tasa-arvoisena yhteistyönä toteutetusta opetuksesta. Opettajat vastaavat yhdessä opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Yhteisopettajuuden tavoitteena on se, että oppilaita voidaan tukea joustavasti oppilaiden tarpeiden mukaan.

Samanaikaisopettajuudella tarkoitetaan luokan- tai aineenopettajan ja erityisopettajan työparitoimintaa. Toimintaa suunnitellaan yhteistyössä.

Yhteistyökäytännöt ja vastuut

Opetuksen järjestäjä ohjaa koulun toimintakulttuurin painopisteitä, opetuksen toteuttamisen tapoja ja resurssien tarkoituksenmukaista jakoa. Rehtori yhdessä opettajien kanssa vastaa lukuvuosisuunnitelman laatimisesta, käytännön toimeenpanosta, seurannasta ja arvioinnista. Opetuksen järjestäjä ja rehtori vastaavat siitä, että tukitoimet, niiden resurssointi, rakenteelliset ratkaisut, vastuut ja järjestelyt on tarkoituksenmukaisesti kirjattu koulun lukuvuosisuunnitelmaan tai koulun opetussuunnitelmaan. Tukitoimia tulee toteuttaa suunnitelmallisesti ja arvioida niiden toteutumista ja riittävyttä lukuvuoden aikana.

Lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan tuen järjestämistä ja pedagogisia ratkaisuja koulun tasolla:

- oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja toimintakulttuuri
 - Inklusiivisen toimintakulttuurin toteuttamisen tavat (mm. strukturointi,
 - eriyttäminen, kielitietoinen opetus, tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu)
 - opettajien välisen yhteistyön toteuttamisen tavat sekä yhteistyö koulunkäynninohjaajien ja muun henkilöstön kanssa
 - joustavien opetusryhmien muodostamisen periaatteet ja pienryhmien koko
 - toiminta siirtymävaiheissa

- ryhmäkohtaiset tukimuodot (yleisen tukiopetuksen ja opetuskielen tukiopetuksen toteuttamistavat, erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä)
- oppilaskohtaiset tukitoimet (erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa, oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet)

Tukitoimien toteutumista seurataan säännöllisesti.

Oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä Ylistaron yläkoulussa ovat vastuussa aineenopettajat, jotka tekevät yhteistyötä luokanohjaajien, erityisopettajien, opinto-ohjaajan sekä rehtorin kanssa. Yhteistyötä toteutetaan koulun arjessa päivittäin ja tieto kulkee opettajien välillä joko suullisesti tai Wilma-viestien ja/tai sähköpostin välityksellä. Myös moniammatillista yhteistyötä opiskeluhuollon ja muiden yhteistyötahojen kanssa toteutetaan aktiivisesti konsultaatioiden sekä palaverien merkeissä.

Luokanohjaaja on oppilaan lähiaikuinen ja toimii aktiivisessa roolissa kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Tarvittaessa luokanohjaaja pyytää esimerkiksi vanhempainvartteihin tai muihin oppilaspalavereihin mukaan erityisopettajan ja/tai opinto-ohjaajan ja/tai rehtorin, jotta yhteisistä toimintaperiaatteista ja oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyiden käytännöistä voidaan sopia yhteisesti. Luokanohjaaja toimii tarvittaessa myös yhteyshenkilönä aineenopettajien ja kodin välillä, mutta päävastuu käytännön järjestelyistä ja viestinnästä kodin kanssa säilyy aina aineenopettajalla, joka miettii järjestelyt oman oppiaineensa käytäntöjen ja arvioinnin näkökulmasta.

7.2. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttaminen

Oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista muodostuu oppimisen tuen kivijalka. Näistä opetusjärjestelyistä ja tukimuodoista vastaavat kaikki opettajat, ja niitä tulee ensisijaisesti hyödyntää oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen. Tukea suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa hyödynnetään erityisopettajan konsultaatiota. Ryhmäkohtaiset tukimuodot dokumentoidaan yleisellä tasolla siten, että tuki jatkuu vuosiluokalta toiselle siirryttäessä. Tuen toteutumista kirjataan opetuksen järjestäjän sähköiseen oppilashallintojärjestelmään. Dokumentointi turvaa oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnin. Koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa/ lukuvuosisuunnitelmassa kuvataan ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamistavat.

Ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tarkoitetaan:

- opettajan antamaa yleistä tukiopetusta,
- opettajan antamaa opetuskielen tukiopetusta sekä
- erityisopettajan antamaa opetusta muun opetuksen yhteydessä, joka voi olla joko samanaikais- tai yhteisopetusta tai joustavasti ryhmiteltyä pienryhmäopetusta erillisessä tilassa.

Yleinen tukiopetus on ennakoivaa ja täydentävää opetusta. Sitä voidaan toteuttaa

- yhdessä toisen opettajan kanssa oppituntien aikana
- erisuuruisilla ja joustavasti jaetuilla ryhmillä
- oppituntien ulkopuolella.

Opetuskielen tukiopetus on kielellistä tukea tarvitsevien oppilaiden kielitietoista opetusta. Sen tarkoituksena on avata oppiaineiden ja tiedonalojen kieltä ja käsitteistöä. Opetuskielen tukiopetus toteutetaan samoin periaattein kuin yleinen tukiopetus.

Opettaja on velvollinen antamaan yleistä tukiopetusta ja opetuskielen tukiopetusta ennen

oppilaskohtaisiin tukitoimiin siirtymistä. Opettaja ilmoittaa oppilaalle ja huoltajille oppituntien ulkopuolella tapahtuvan tukiovetuksen ajankohdan. Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää tukiovetuksen antamista, ja oppilaan on oppivelvollisena otettava tukiovetus vastaan.

Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä voi olla samanaikaisopetusta tai pienemmässä ryhmässä tapahtuvaa opetusta, jolla tarkoitetaan joustavia, pienempiä opetusryhmiä. Pienemmän ryhmän opetuksella vastataan yksittäisiin oppiaineisiin tai oppimisen osa-alueisiin liittyviin tilapäisiin ja kevyempiin tuen tarpeisiin. Näitä ryhmiä suunnitellaan ja toteutetaan ryhmän tarpeista lähtien, ei yksittäisten oppilaiden tarpeista käsin. Ryhmän koko voi vaihdella muutamasta oppilaasta isompaan oppilasjoukkoon. Pienemmässä ryhmässä oppilaat voivat olla eri luokka-asteilta ja eri pituisia jaksoja. Ryhmittelyjen tulee olla joustavia ja tarkoituksenmukaisia.

Ryhmäkohtaisten tukimuotojen toteuttamisessa opettajien tulee tehdä suunnitelmallista yhteistyötä. Erityisopettajan opetuksella muun opetuksen yhteydessä ei tarkoiteta oppilaskohtaisten tukitoimien pienryhmiä, joissa oppilaat opiskelevat säännöllisesti. Ryhmäkohtaisten tukimuotojen tulee olla ensisijaisia tukimuotoja ja kaikkien opetusryhmien saatavilla. Tuen kohdentumisesta vastaa opetusryhmästä vastuullinen opettaja yhteistyössä muiden ryhmää opettavien opettajien kanssa.

Tuen järjestämisen pitää olla suunnitelmallista ja joustavaa. Pedagogisen tuen ryhmä ohjaa tuen kohdentumista ja arvioi sen toteutumista ja riittävyyttä kaikkien opetusryhmien ja koulun kokonaisuuden osalta vähintään lukukausittain.

Yleistä tukiovetusta koulussamme antavat aineenopettajat, joko ennen tai jälkeen oppituntien tai omien vapaatuntien aikana, jos ne osuvat sellaiseen ajankohtaan, että saman oppiaineen opetusryhmällä on tuen tarvetta.

Opetuskielen tukiovetusta koulussamme annetaan tarvittaessa.

Ylistaron yläkoulussa toimii erityisopettaja, joka yhdessä aineenopettajien kanssa pedagogisen tuen ryhmän ohjaamana resursoi ja kohdentaa ryhmäkohtaista tukea eri oppiaineisiin eri opetusryhmille. Lisäksi muodostetaan joustavasti pienempiä opetusryhmiä kyseessä olevan ryhmän tarpeista ja opetettavan aineen sisällöistä lähtien. Esimerkiksi matematiikassa ja kielissä voidaan käyttää joustavaa ryhmittelyä apuna siten, että erityisopettaja voi vaihdellen ottaa omaan pienempään ryhmäänsä oppilaita opiskelemaan jotain tiettyä aihekokonaisuutta.

7.3. Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttaminen

Oppimisen edellytyksiä tukevista opetusjärjestelyistä ja ryhmäkohtaisista tukimuodoista muodostuu oppimisen tuen kivijalka. Tukimuotojen riittävyyden arvioinnissa tarkistetaan ensimmäiseksi oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaisten tukimuotojen käyttö yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Ryhmäkohtaisia tukimuotoja tulee käyttää monipuolisesti ja pitkäjänteisesti ennen oppilaskohtaisiin tukitoimiin siirtymistä. Oppilaan tulee osallistua ensisijaisesti ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin voidakseen siirtyä oppilaskohtaisiin tukitoimiin.

Ennen oppilaskohtaisiin tukitoimiin siirtymistä, ryhmäkohtaisia tukimuotoja on tarvinnut toteuttaa riittävän aikaa (vähintään 4-6 kk). Siirtymistä oppilaskohtaisiin tukitoimiin voidaan nopeuttaa, mikäli siihen on riittävät perusteet.

Oppilaskohtaisilla tukitoimilla pyritään vahvistamaan oppilaan osaamista esim. opillisissa, toiminnanohjauksellisissa ja käyttäytymiseen liittyvissä taidoissa. Tavoitteena on edistää oppilaan riittäviä valmiuksia, joilla hän etenee koulutyössä mahdollisimman vähäisin tukitoimin.

Pedagogisen tuen rinnalle kuuluvat tarvittavat opiskeluhuollon palvelut. Lisäksi tarvittaessa käytetään perusopetuslain mukaisia kurinpitotoimia.

Oppilaskohtaisten tukitoimien tarve tulee arvioida, kun tuen tarve on jatkuvaa ja säännöllistä. Oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta ja tuen säännöllisyyttä arvioivat oppilasta opettavat opettajat yhdessä. Oppilaskohtaista tukea koskevat päätökset tehdään kunnan hallintosäännön mukaisesti. Oppilaskohtaisia tukitoimia arvioidaan yhteistyössä oppilasta opettavien opettajien, oppilaan ja huoltajien kanssa osana tuen suunnitelman laatimisen prosessia.

Oppilaskohtaisen tuen päätöksen valmistelu

Ennen oppilaskohtaisiin tukitoimiin siirtymistä ryhmäkohtaisia tukimuotoja on tarvinnut toteuttaa riittävän aikaa (vähintään 4-6 kk). Kun ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat oppilaalle riittämättömiä, tulee opettajien arvioida viivytyksettä oppilaskohtaisten tukitoimien tarvetta. Huoltaja ja oppilas voivat myös olla aloitteellisia. Jos opettajat toteavat vahvemmalle tuelle olevan tarvetta, oppilaan opetuksesta päävastuussa oleva opettaja vastaa oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman laatimisesta. Suunnitelma laaditaan yhteistyössä muiden oppilasta opettavien opettajien, huoltajien, oppilaan ja sekä tarvittaessa opiskeluhuollon henkilöstön kanssa.

Ennen hallintopäätöksen tekemistä oppilasta ja huoltajaa on kuultava hallintomenettelylain mukaisesti. Tämän jälkeen suunnitelman pohjalta päätöksen oppilaskohtaisesta tuesta tekee perusopetusjohtaja. Oppilaskohtaisen tuen tarpeen määrä oppiaineissa/ -aineissa tulee määrittellä suunnitelmassa.

Erilaiset ryhmät oppilaskohtaisissa tukitoimissa

Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä on oppilaskohtainen tukitoimi. Erityisopettajan antamalla opetuksella osittain pienryhmässä tarkoitetaan joustavia ja tarkoituksenmukaisia, pienempiä opetusryhmiä. Pienemmän ryhmän opetuksella vastataan yksittäisiin oppiaineisiin tai oppimisen osa-alueisiin liittyviin tuen tarpeisiin. Tähän ryhmään kuuluvat ne oppilaat, joiden tuen tarve on säännöllinen ja joilla on oppilaskohtaisen tuen päätös. Näiden oppilaiden tuen tarve on vähemmän kuin 50 prosenttia ko. oppiaineessa. Pienemmässä ryhmässä oppilaat voivat olla eri luokka-asteilta ja eri pituisia jaksoja.

Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä tarkoittaa yksittäiseen tai useampaan oppiaineeseen kohdistuvaa erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta joustavissa ryhmissä. Tähän ryhmään kuuluvat ne oppilaat, joiden tuen tarve on 50 prosenttia tai enemmän ko. oppiaineessa.

Oppilaskohtaisina tukitoimina toteutettavat pienryhmät suunnitellaan ja toteutetaan yksittäisten oppilaiden tarpeista käsin. Oppilaskohtaisten tukitoimien pienryhmien kokoon vaikuttavat muun

muassa oppilaiden ikäjakauma, tuen tarpeet ja ohjaajaresurssi. Pienryhmien koko tulee olla toiminnallisesti ja pedagogisesti tarkoituksenmukainen hyödyntäen joustavia ratkaisuja. Opetuksen järjestäjä varmistaa riittävät resurssit, jotta pienryhmien koko on tarkoituksenmukaisesti ja joustavasti toteutettu.

Erityisluokanopettajan antama opetus erityisluokassa tarkoittaa erityisluokanopettajan pääsääntöisesti opettamaa opetusryhmää. Erityisluokanopettajalla on kokonaisvastuu luokan oppilaista. Erityisluokanopettajan opettamassa opetusryhmässä erityisluokassa saa olla enintään 10 oppilasta.

Erityisluokassa, joissa oppilailla on varhennettu oppivelvollisuus, vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, oppilaita voi olla kahdeksan. Toiminta-alueittain opiskelevia oppilaita voi olla samassa luokassa kuusi. Mikäli edellä mainittuihin ryhmiin kuuluva oppilas opiskelee yleisopetuksen luokassa, siinä voi olla korkeintaan 20 oppilasta.

Ylistaron yläkoulussa on oppilaskohtaisena tukimuotona mahdollista tarjota erityisopettajan opetusta joko osittain pienryhmässä tai muun opetuksen yhteydessä, erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä sekä erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa. Tuen suunnittelua ja toteuttamista koordinoidaan pedagogisen tuen ryhmässä säännöllisesti.

Tulkitsemispalvelut

Tulkitsemispalveluilla tarkoitetaan viittomakielellä tai muilla kommunikaatiomenetelmillä oppilaille annettavia tulkitsemispalveluita. Oikeus tulkitsemispalveluun on oppilailla, joilla on kuulovamma, näkövamma tai puhevamma, ja jotka tarvitsevat palvelua perusopetukseen osallistumiseksi. Tulkitsemispalvelut järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan.

Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista tulkitsemispalveluista. Tulkitsemispalvelut ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tulkitsemispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Oppilaskohtaiset avustajapalvelut

Oppilaskohtaisilla avustajapalveluilla tarkoitetaan opetukseen osallistumisen edellyttämiä avustajapalveluita tilanteissa, joissa muut osana koulun perustoimintaa järjestettävät oppimista tukevat opetusjärjestelyt ja mahdollinen ryhmäkohtainen koulunkäynninohjaaja eivät tue riittävästi oppilaan perusopetuksen oppimäärän ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen järjestäjällä on mahdollisuus huolehtia avustajapalvelujen järjestämisestä henkilökohtaisen järjestämisen lisäksi myös luokkakohdaisien avustajapalvelujen avulla. Perusopetuslain 3 §:n ja 31 §:n säännökset edellyttävät kuitenkin, että oppilaan yksilölliset tarpeet selvitetään riittävällä tavalla siten, että opetus ja sen edellyttämät palvelut tulevat järjestetyiksi hänen edellytystensä mukaisesti.

Avustajapalveluiden käyttäminen ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena eivät ole riittävä peruste perusopetuksen oppimäärästä tai paikallisen opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamiselle. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä oppilaalle annettavista avustajapalveluista. Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oikeus saada oppilaskohtaisia avustajapalveluita koskevasta asiasta hallintolaissa hallintopäätökselle asetetut vaatimukset täyttävä valituskelpoinen päätös. Avustamispalveluita ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena saava oppilas ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Apuvälineet

Tulkitsemis- ja avustajapalvelujen lisäksi oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitsevalle oppilaalle turvataan myös opetukseen osallistumisen edellyttämät tarpeelliset apuvälineet, joiden avulla tuetaan oppilaan mahdollisuuksia saavuttaa perusopetuksen oppimäärä ja paikallisen opetussuunnitelman tavoitteet.

Apuvälineet voidaan oppilaan tarpeiden mukaan järjestää hänen käyttöönsä ryhmä-, koulu- tai luokkakohdaisesti. Luonteeltaan oppimäärän suorittamiseen ja opetukseen osallistumiseen tarkoitettuja siten opetusvälineisiin rinnastettavat apuvälineet voidaan tarvittaessa järjestää myös henkilökohtaisesti.

Oppilaskohtaisena tukitoimena oppilaalle ei järjestetä lääkinnälliseen kuntoutukseen kuuluvia koulussa ja

muissa elämäntilanteissa tarvittavia apuvälineitä. Niihin oppilaalla on oikeus lääkinällisestä kuntoutuksesta annetun asetuksen mukaisesti.

Oppilaskohtaisten tukitoimien toteuttamisessa tulee tehdä opettajien ja muun henkilöstön välistä yhteistyötä, ja se voi edellyttää esimerkiksi erityisopettajan konsultaatiota. Tukitoimien suunnittelussa voidaan tarvittaessa hyödyntää myös muiden asiantuntijoiden konsultaatiota. Tästä päätetään opetuksen järjestäjän ohjeiden mukaisesti. Tukea koskeva arvio, suunnitelma ja hallintopäätös on tehtävä opetukseen osallistumisen edellyttämistä apuvälineistä. Oppilaan apuvälineiden käyttö ainoana oppilaskohtaisena tukitoimena ei vaikuta opetusryhmän kokoon.

Yhteistyökäytännöt huoltajan ja oppilaan kanssa oppilaskohtaisten tukitoimien arvioinnissa, suunnittelussa ja päätöksenteossa

Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä koulu on aloitteellinen. Koulun tulee tiedottaa oppimisen tuen käytänteistä.

Oppilasta opettavat opettajat vastaavat tuen tarpeen arvioinnista. Tuen tarpeen arvioinnin tukena käytetään tarvittaessa opiskeluhoillon monialaista osaamista tai muita asiantuntijoita. Myös oppilaan oma näkemys asiasta tulee selvittää ikätaso huomioiden. Huoltajalle on annettava mahdollisuus osallistua tuen tarpeen arviointiin. Huoltajien kuuleminen on toteutettava asianmukaisella tavalla.

Oppilaiden ja huoltajien kanssa toimitaan avoimessa vuorovaikutuksessa. Yhteys koteihin on luotu jo ennen oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarpeen ilmenemistä. Tällöin oppilaan ja huoltajien on helpompi tuoda aloitteellisesti esiin huolensa ryhmäkohtaisten tukimuotojen riittävydestä. Jokainen toimija on osallinen ja vastuullinen tuen tarpeen arvioinnissa ja suunnittelussa. Yhteistyössä pyritään ratkaisukeskeisyyteen.

Opiskeluhoilto palvelujen ammattilaisten sekä muiden monialaisen yhteistyön tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ja kehittämisen periaatteet

Ohjautuminen opiskeluhoillon palveluihin kuvataan opetuksen järjestäjän opiskeluhoiltosuunnitelmassa. Tarvittaessa monialainen yhteistyö käynnistetään oppilaskohtaisten tukitoimien arviointia tehdessä. Koulun toimet eivät korvaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita.

7.4. Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla:

- opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain
- oppiaineen oppimäärän rajaaminen
- tilapäinen vapauttaminen oppimäärän opiskelusta terveydellisistä syistä.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain mahdollistaa oppilaskohtaisesti vuosiluokan oppimäärää nopeammin tai hitaammin etenevän opiskelun. Hitaammin etenevälle oppilaalle on tullut antaa ryhmäkohtaisia tukimuotoja ja oppilaskohtaisia tukitoimia erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opettamassa pienryhmässä tai erityisluokassa ennen tavoitekokonaisuuksittain opiskeluun siirtymistä.

Opinnoissa eteneminen tavoitekokonaisuuksittain:

- edellyttää hallintopäätöstä
- oppilaalle laaditaan suunnitelma
 - suunnitelmassa kuvataan oppilaan vuosiluokkakauskojen (1-2, 3-6 ja 7-9) mukaiset

tavoitekokonaisuudet, niiden sisällöt, opinnoissa eteneminen ja oppilaan arvioinnin periaatteet. Vuosiluokkakjakson päätteeksi oppilaalla tulee olla pääsääntöisesti saavutettuina kyseisen jakson tavoitteet.

- suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa
- suunnitelman toteutumista on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.

Oppiaineen oppimäärän rajaamisella tarkoitetaan oppilaalle asetettavan tavoitetasoa määrittelemistä hänen edellytystensä mukaiseksi.

Oppimäärän rajaaminen tehdään viimesijaisena keinona vasta silloin,

- jos oppilas ei ryhmäkohtaisista tukimuodoista ja oppilaskohtaisista tukitoimista huolimatta kykene suoriutumaan hyväksytysti (arvosana välttävä (5)) perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman mukaisista tavoitteista
- kun oppilas on saanut oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta erityisluokassa kyseisessä oppiaineessa
 - edellyttää ajantasaista tuen tarpeen arviointia ja suunnitelmaa
 - tehtävä hallintopäätös perusopetuksen oppimäärästä ja opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta
 - arvioinnin ja suunnitelman tekevät oppilasta opettavat opettajat yhteistyössä
 - ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja huoltajaa ja tiedotettava heille oppimäärän rajaamisen vaikutuksista jatko-opintoihin
 - monialainen yhteistyö ja asiantuntijalausuntojen hyödyntäminen on suositeltavaa, koska tässä puututaan oppilaan perusoikeuksiin

Oppilaan vapauttamisella oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä tarkoitetaan lyhytaikaista (enintään 4 kk) ja määräaikaista opetukseen osallistumattomuutta.

- Se edellyttää ajantasaista arviointia, suunnitelmaa ja hallintopäätöstä.
- Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa.
- Suositeltavaa on hyödyntää monialaista yhteistyötä tai mahdollisia lausuntoja oppilaan edun mukaisesta toimintatavasta.
- Arviointiin perustuvasta suunnitelmasta tulee käydä ilmi oppilaan opiskelema oppimäärä ja siitä tehtävät poikkeamiset, oppilaan vuosiluokan mukaisesta tuntimäärästä poikkeaminen, oppilaskohtaiset tavoitteet ja sisällöt, opinnoissa eteneminen sekä oppilaan oppimisen arviointi.

7.5. Poikkeava voimaantulo ja siirtymäaika

Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite (astuu voimaan 1.8.2026)

Jos oppilaalle on tehty varhennettua oppivelvollisuutta koskeva päätös oppivelvollisuuslain 2 §:n 3 momentin perusteella ja hänen tuen tarpeensa jatkuu perusopetuksessa, oppilaalle tehdään tukea koskeva päätös. Tukitoimet voivat sisältää oppilaskohtaisia tukitoimia tai poikkeamista perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tulee olla tehty ennen perusopetukseen siirtymistä yhteistyössä sekä varhaiskasvatuksen että esi- ja perusopetuksen asiantuntijoiden kanssa. Jos oppilaalla ilmenee perusopetuksen aikana oppimiskykyyn vaikuttava vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite, joka olisi johtanut varhennettuun oppivelvollisuuteen, hänen opetuksensa voidaan järjestää perusopetuslain mukaisten tukitoimien avulla.

Tukitoimien tarpeen arviointi on tehtävä silloin, kun oppilaalla on vamma, sairaus tai muu toimintakyvyn rajoite. Tällöin arvioidaan myös mahdollinen tarve opiskella toiminta-alueittain oppiainejakoisen opetussuunnitelman sijaan. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain.

Oppilaalle laaditaan perusopetuslain 20 e §:n mukainen oppilaskohtaisen tuen toteuttamista koskeva suunnitelma opintojen etenemiseksi. Suunnitelmassa kuvataan oppilaskohtaisesti määritellyt perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteiden mukaiset tai oppilaskohtaisesti määritellyt tavoitteet ja sisällöt, arvioinnin periaatteet sekä tukitoimien toteuttaminen ja seuranta. Suunnitelman laativat oppilaan opettajat yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Opetuksen järjestäjän on tehtävä kirjallinen hallintopäätös perusopetuslain 20 h §:ssä säädetyistä tilapäisistä vapauttamisesta. Päätös tulee tehdä ilman aiheetonta viivytyksiä.

Jos oppilas on terveydellisistä syistä estynyt osallistumasta opetukseen, perusopetuksen oppimäärän tai sisältöjen rajaaminen ei ole välttämätöntä. Jos on tarpeen poiketa opetussuunnitelman sisällöistä ja tavoitteista lyhytaikaisesti, oppilaalla on oikeus siihen kyetessään osoittaa osaamistaan monipuolisesti, ja siihen tulee tarjota riittävästi tilaisuuksia. Oppilas voi osoittaa osaamistaan myös erityisessä tutkinnossa.

Oppilaan perusopetuksen oppimäärän rajaaminen on viimesijainen keino. Muina järjestelyinä voidaan käyttää esimerkiksi tavoitekokonaisuuksittain etenemistä. Oppilaalla, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, on oikeus kaikkiin ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Tukitoimet järjestetään oppilaan edun mukaisesti ja ensisijaisesti oppilaan omassa koulussa.

Moniammatillista ja -alaista yhteistyötä tulisi hyödyntää aina, kun arvioidaan tarvetta järjestää opetusta oppilaalle, jolla on vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite. Monialainen ja -ammattillinen yhteistyö tai lääketieteellisen lausunnon tai tarkan diagnoosin saaminen päätöksen liitteeksi ei ole edellytys päätöksen tekemiselle tai tuen toteuttamiselle, elleivät oppilaan etu ja tuen tarve sitä edellytä. Tuen toteuttamista koskeva suunnitelma, suunnitelman toteutuminen käytännössä ja tukitoimien riittävyys on arvioitava tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa.

Pidennetty oppivelvollisuus (voimassa 31.7.2026 saakka)

Jos perusopetuslaissa tarkoitettulle perusopetukselle säädetyt tavoitteet ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta aikaisemmin (pidennetty oppivelvollisuus). Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai on tätä ennen hyväksytysti suorittanut toisen asteen tutkinnon. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Perusopetuslain 20 i § tulee voimaan 1.8.2026. Päätös erityisestä tuesta ja erityisen tuen henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) ovat voimassa siihen saakka, kunnes ne on tarkistettu perusopetuslain 4 a luvun mukaiseksi 31.8.2026 mennessä. Ne erityisen tuen päätökset, jotka sisältävät myös päätöksen pidennetystä oppivelvollisuudesta, voidaan päivittää uuden lainsäädännön mukaisiksi 1.8.2026 alkaen.

7.6. Pedagogisen tuen ryhmä

Pedagogisen tuen ryhmän muodostavat ryhmän toiminnasta vastaava rehtori, apulaisrehtori, erityisopettaja ja tarvittaessa oppilaanohjaaja. Ryhmässä käsitellään vain pedagogisia, ei opiskeluhuollollisia asioita.

Ryhmän tehtävät:

- suunnittelee ja koordinoi pedagogisen tuen järjestämistä koulussa (mm. ryhmien muodostaminen, opettajien yhteistyön mahdollistaminen, ohjaajaresurssin kohdentaminen)
- käsittelee oppimiseen ja opetuksen järjestämiseen liittyviä kysymyksiä

- tarjoaa konsultaatiotukea opettajille
- kokoontuu suunnitelmallisesti koulun tarpeen mukaan
- kartoittaa ja arvioi oppimisen tuen toteutumista ja resurssien tarkoituksenmukaista kohdentumista vähintään kerran lukukaudessa

Opettajat tiedottavat tarvittaessa rehtoria ja pedagogisen tuen ryhmässä olevaa erityisopettajaa tuen tarpeen muutoksista.

Pedagogisen tuen ryhmässä ei käsitellä yksittäisten oppilaiden asioita.

Pedagogisen tuen ryhmä kokoontuu Ylistaron yläkoulussa säännöllisesti rehtorin koolle kutsumana.

7.7. Toiminta siirtymävaiheissa ja tiedonsiirtoon liittyvät käytännöt ja vastuut

Opetuksen järjestäjä luo yhteistyön ja tiedonsiirron käytänteet. Tärkeintä on, että keskeinen opetuksen järjestämiseen liittyvä tieto siirtyy lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksesta toiselle asteelle, koulusta toiseen tai koulun sisällä opettajalta toiselle. Yhteistyö eri siirtymävaiheissa eri toimijoiden kesken on välttämätöntä. Mikäli oppilaan tuen järjestämiseen liittyy asiantuntijalausuntoja, tulee huoltajalta kysyä lupa niiden siirtämiseen.

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki siirtymävaiheessa

Oppilaan koulunkäynnin tilanne ja tarpeet tuen osalta käsitellään siirtovaiheessa.

Jos oppilaan asiaa käsitellään/pedagogisia asiakirjoja käsitellään - suostumus.

Siirtymävaihe 7. luokalle:

- Siirtopalaverit pidetään viimeistään huhtikuussa (esimerkiksi luokanopettaja, erityisopettaja, oppilas, huoltajat, tarvittaessa tuleva luokanohjaaja).

Perusopetuksen päättövaihe:

- Perusopetuksen järjestäjä siirtää opiskelun kannalta välttämättömät tiedot opiskelijan aloitettua toisen asteen oppilaitoksessa sähköistä tiedonsiirtoa käyttäen.

Sijoitetun oppilaan tiedonsiirto:

- Seinäjoella on olemassa joustavan jakson toimintamalli koulujen ja lastensuojelulaitosten, ammatillisten perhekotien, perhekuntoutusyksiköiden sekä sijaisperheiden yhteistyöhön oppilaan vastaanottamisessa kouluun. Toimintamalli löytyy kaupungin intranetin sivuilta.

Ennen siirtopalaveria pyritään saamaan käyttöön mahdolliset ajantasaiset suunnitelmat ja lausunnot. Siirtopalaverien järjestämisen vastuu on vastaanottavan koulun rehtorilla tai erikseen nimetyillä vastuuhenkilöillä.

Tiedonsiirto oppimista tukevien opetusjärjestelyiden ja oppilaskohtaisen tuen toteuttamisen suhteen on hyvin tärkeää nivelvaiheissa alakoulusta yläkouluun ja yläkoulusta toiselle asteelle. Myös uusien (toisesta koulusta meille siirtyvien) oppilaiden tietojen siirtäminen on avainasemassa siinä, että oppilasta pystytään tukemaan opinnoissaan ilman turhia keskeytyksiä. Tiedonsiirrosta vastuussa ovat rehtori, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja, jotka siirtävät tarvittavat tiedot luokanohjaajalle, joka puolestaan informoi eteenpäin oppilasta opettavia aineenopettajia tarvittavin osin. Nivelvaiheessa alakoulusta yläkouluun järjestetään vuosittain (tammi-helmikuussa) tiedonsiirtopalavereita, joihin osallistuu alakoulusta 6.luokan opettaja, erityisopettaja ja tarvittaessa koulunjohtaja/rehtori. Yläkoulusta osallistuvat rehtori, erityisopettaja(t), opinto-ohjaaja sekä mahdollisuuksien mukaan opiskeluhoillon toimijoita. Tiedon siirto toiselle asteelle hoidetaan kaupungin kulloinkin voimassa olevan ohjeistuksen mukaan.

8. Opiskeluhoolto

Seinäjoen kaupungin opiskeluhooltosuunnitelma esi- ja perusopetukseen sekä lukiokoulutukseen korvaa aiemmat koulukohtaiset opiskeluhooltosuunnitelmat.

9. Kieli ja kulttuuri

Monikielisten oppilaiden opetus suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2) -oppimäärän mukaan opiskelevat ne oppilaat, joiden äidinkieli ei ole suomi tai joiden suomen kielen taito ei ole kaikilla kielen osa-alueilla äidinkielisten tasolla. Perusopetuksen maahanmuuttajataustaisilla oppilailla on oikeus S2-opetukseen.

Valmistavaa opetusta Ylistaron yläkoulussa annetaan muun opetuksen yhteydessä yleisopetuksen luokkiin integroituen. Erillistä valmistavan opetuksen ryhmää/luokkaa ei koulussamme ole.

10. Kaksikielinen opetus

Ylistaron yläkoulussa ei tarjota kaksikielistä opetusta.

11. Muu perusopetus

Koulussamme ei järjestetä muuta perusopetusta.

12. Valinnaisuus

Valinnaisaineiden opiskelun tarkoitus on syventää oppimista ja oppimaan oppimisen taitoja, laajentaa opintoja ja vahvistaa jatko-opintomahdollisuuksia.

Valinnaisaineita opiskellaan vuosiluokilla 8 ja 9. Oppilaat valitsevat kolmesta valinnaisaine ”korista” yhden valinnaisaineen. Kutakin korivalintaa opiskellaan 8. - 9. luokkien ajan. Valinnat tehdään 7. luokan joulutammikuussa.

Ensimmäinen ”valintakori” on taito- ja taideaineille (T&Tval). Näiden aineiden opiskelu on kyseisen taide- ja taitoaineen syventävää opiskelua. Tavoitteet ja aineen arviointi tapahtuu kyseisen aineen opetussuunnitelman suuntaisesti. Arviointi jatkaa 7. luokan arviointia ko. oppiaineessa ja arviointi on numeraalinen. T&T valinnaisia opiskellaan 8. luokalla 3 vuosiviikkotuntia (vvt) ja 9. luokalla 2 vvt.

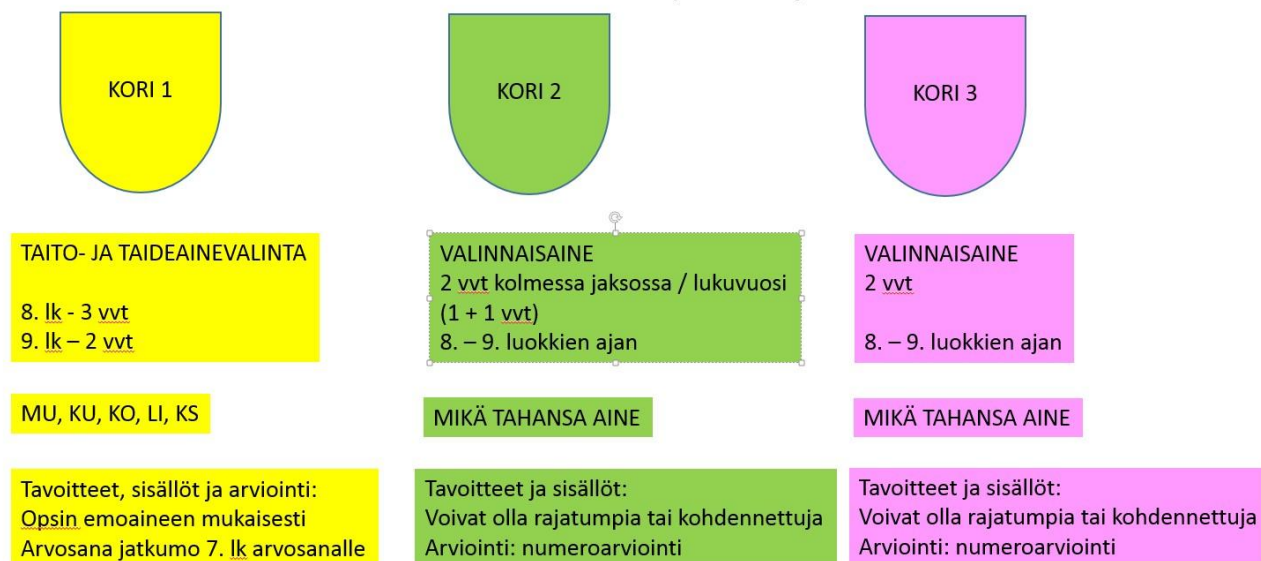
2-korin valinnaiset voivat olla muitakin kuin taito- ja taideaineita. Näitä opiskellaan 1 vuosiviikkotunti kahdeksännellä ja samoin 1 vvt yhdeksännellä luokalla. Nämä aineet arvioidaan numeroin.

Myös kolmannen korin valinnaisaineet voivat olla muita kuin taito- ja taideaineita. Nämä valinnaiset arvioidaan numeraalisesti erillisellä arvosanalla ja näitä opiskellaan sekä 8. että 9. luokalla 2 vuosiviikkotuntia.

Kuva: valinnaisainekorit, vuosiviikkotunnit (vvt) ja kuvaus tavoitteista ja arvioinnista.

Valinnaisainevalinnat tehdään 7. luokalla koko yläkouluajaksi

Koulukohtainen valinnaisainetarjotin päivitetään vuosittain. Valinnaisainetarjottimessa näkyvät valinnaisaineen laajuus, tavoitteet ja arviointikriteerit. Laajuudeltaan yli 2vv oleviin valinnaisiin laaditaan arviointikriteerit arvosanoille 5 ja 8.

Ylistaron yläkoulussa tarjottavat valinnaisaineet ja niiden jakautuminen eri valintakoreihin esitellään oppilaille ja huoltajille tammikuussa ennen valintoja. Valinnaisainetarjonnan vuosittainen toteutuminen riippuu käytettävissä olevasta opetusresurssista sekä tarjonnan sovitettavuudesta muihin opetusjärjestelyihin. Tarjonta hyväksytetään perusopetusjohtajalla.

Oppilaskohtaisena tukena erityisluokassa opiskelevien työelämätaito -valinnaisaine

Oppilaskohtaisen tuen piirissä oleville oppilaille, jotka opiskelevat erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa, voidaan muotoilla yksilöllisiin tarpeisiin soveltuvia valinnaisaineita, joissa keskitytään oppilaan työelämätaitojen kehittämiseen. Näiden valinnaisaineiden opintokokonaisuuksiin voidaan sisällyttää osia peruskoulun kaikista oppiaineista sekä monimuotoista ohjattua työharjoittelua. Oppilas opiskelee kuitenkin vähintään 5 vvt valinnaisaineista taide- & taitoaineita (T&T VAL), joissa saavutettu osaamisen taso jää päättötodistukseen samoilla määräytymisperusteilla kuin muillakin yleisen tuen oppilailla. Yksilöllisesti suunniteltujen valinnaisaineiden laajuus voi vaihdella ½-6 vuosiviikkotuntiin. Alle 2 vuosiviikkotunnin valinnaisaine arvioidaan hyväksytty/hylätty merkinnällä ja vähintään 2 vuosiviikkotunnin valinnaisaine arvioidaan numerolla.

Liitteet

Liite 1: YLISTARON YLÄKOULUN JÄRJESTYSSÄÄNNÖT

Seinäjoen perusopetuksella on yhteiset järjestyssäännöt, joiden tarkoituksena on edistää koulujen sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisöjen turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Yhteisiä järjestyssääntöjä suositellaan tarkennettavan koulujen omilla järjestyssäännöillä ja käytännön soveltamisohjeilla. Lisäksi jokaisella koululla on oppilashuoltosuunnitelmien liitteenä suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toiminnasta äkillisissä kriiseissä tai uhka- ja vaaratilanteissa.

1. Muistan, että olen koulussa oppiakseni asioita. Saavun ajoissa oppitunnille. Käyn koulua säännöllisesti. Sairauspoissaolon huoltaja ilmoittaa koululle viipymättä ja muihin poissaoloihin huoltaja pyytää luvan. Enintään kolmen päivän poissaoloon luvan myöntää luokanopettaja / luokanohjaaja ja muihin poissaoloihin rehtori.
2. Jokaisella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Noudatan koulussa opettajien ja muun henkilökunnan antamia ohjeita.
3. Toimin koulussa hyvien tapojen mukaisesti. Käyttäydyn kohteliaasti, suvaitsevaisesti ja ystävällisesti sekä aikuisia että muita oppilaita kohtaan. Hyvään käyttäytymiseen kuuluu kohtelias kielenkäyttö, asiallinen ja tarkoituksenmukainen pukeutuminen sekä hyvät ruokailutavat.
4. Koulupäivän vietän koulun alueella. Poistuminen on sallittua opettajan luvalla.
5. Pidän osaltani huolta koulun tiloista, välineistä ja muusta omaisuudesta. Huolehdin työskentely- ja ruokailupaikkani sekä koulun alueen siisteydestä ja viihtyisyydestä.
6. Annan kaikille koulun oppilaille ja aikuisille työrauhan. Liikun koulun tiloissa rauhallisesti ja kunnioitan kaikkien fyysistä ja psyykkistä koskemattomuutta. Huolehdin osaltani yleisestä turvallisuudesta. En ota valokuvia tai videoita muita henkilöitä ilman heidän lupaansa. En julkaise materiaalia internetissä, sosiaalisessa mediassa tai muussa julkisessa paikassa ilman lupaa tai tekijänoikeuksia.
7. Mikäli koulussa sattuu vahinko, onnettomuus tai havaitsen kiusaamista, ilmoitan siitä välittömästi opettajalle tai muulle koulun henkilökuntaan kuuluvalla. Tahallisen tai tuottamuksellisen vahingon seuraukset joutuu tekijä itse siivoamaan ja korvaamaan.
8. En tuo kouluun koulutyöhön kuulumattomia tavaroita tai elintarvikkeita. Käytän mobiililaitteita (esim. matkapuhelin, tablettitietokone) opettajan ohjeiden mukaan. Koulu ei korvaa mobiililaitteille tai muille tavaroille koulussa aiheutuneita vahinkoja tai niiden katoamista.
9. Käyttäydyn koulumatkoilla asiallisesti, noudatan liikennesääntöjä ja hyviä tapoja. Koulumatka on aamulla kotoa kouluun, koulun päätyttyä koulusta suoraan kotiin tai iltapäivätoimintaan.
10. Polkupyörät ja muut kulkuneuvot jätän koulupäivän ajaksi lukittuina niille varatuille paikoille, joissa ei saa koulupäivän aikana oleskella. Koulu ei vastaa kulkuneuvoille mahdollisesti aiheutuneista vahingoista tai niiden katoamisesta.

Mikäli järjestyssääntöjä rikotaan, kasvatuskeskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan häiritsevään tai asiattomaan käytökseen. Muutoin käytetään perusopetuslain määrittelemiä kurinpidollisia toimenpiteitä ja rangaistuksia.

Liite 2: Menetelmät kiusaamisen selvittämiseksi

TOIMINTAMALLI KIUUSAAMISEN SELVITTELYSSÄ YLISTARON YLÄKOULUSSA

Ylistaron yläkoulussa noudatetaan kiusaamis- ja konfliktitilanteiden ratkaisemisessa seuraavaa Seinäjoen kaupungin Yhdessä yhteistyöllä- toimintamallia:

1. VÄLITÖN PUUTTUMINEN

Oppilaita suojataan väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä ensisijaisesti **välittömällä puuttumisella**. Välitön puuttuminen tarkoittaa oppilaan näkökulmasta sitä, että hän voi luottaa koulu yhteisössä sovittuihin sääntöihin ja toimintatapoihin. Yhteisön luottamuksen perusta syntyy hyvästä vuorovaikutuksesta, yhdessä sovitusta säännöistä ja turvallisuuden tunteesta.

2. RATKAISUKESKEINEN SUUNNITELMA

Päädyttäessä tilanteeseen, joka ei korjaannu koulun omilla välittömän puuttumisen menetelmillä tai on määriteltävissä ratkaisua vaativaksi konfliktitilanteeksi, ensimmäinen askel on työparina tai tiiminä tutustua tilanteeseen eli laatia **ratkaisukeskeinen suunnitelma**.

Ratkaisukeskeisyys on tässä suunnitelmavaiheessa ensisijaisesti sitä, että vältetään rooleja kiusaaja tai kiusattu ja keskitytään ongelmakeskeisyyden sijaan voimavaroihin. Häiriökäyttäytyminen on seuraus, jonka takana on syy, johon haemme yhdessä ratkaisua. Perusperiaate on, että ratkaisuja lähdetään etsimään jokaisen osapuolen omien vahvuuksien ja hyvien ominaisuuksien kautta.

3. OPIN RATKAISEMAAN RISTIRIIDAT

Oppilaan kohtaamisessa on huomioitavaa, että jokainen oppilas tulee nähdyksi ja kuulluksi ilman tilanteen jo mahdollisesti synnyttämää roolia. Oppilas sanoittaa tai kirjoittaa tapahtumien kulun, arvioi omaa toimintaansa sekä kertoo konfliktitilanteessa heränneistä tunteista. Oppilas saattaa tarvita tähän paljonkin aikaa ja avoimia apukysymyksiä.

Esimerkkikysymyksiä keskustelun tueksi:

- *Kerro, mitä on tapahtunut? (Milloin? Mikä? Missä? Miten? Kuka? Kerro lisää? Tarkentaisitko? Mitä vielä? Mitä täsmälleen tarkoittit sanoessasi? Olenko oikeassa, jos tiivistän sanomasi näin?)*
- *Miltä sinusta tuntui?*
- *Millaiseksi toivot tilanteen muuttuvan? (Mitkä asiat tulevat olemaan eri tavalla hyvässä, toimivassa tilanteessa? Kuvaile hyvää, toimivaa tilannetta. Mikä on mielestäsi riittävän hyvä tilanne?)*
- *Kuka tai ketkä voivat auttaa sinua kohti hyvää tilannetta? (Kuka on jo tukenut ja kenen tukea tarvitaan? Kuka ansaitsee kiitoksen antamastaan tuesta?)*

Keskustelun tarkoitus on ohjata oppilasta ymmärtämään, että hän saa aikuisilta tarvitsemansa tuen vaikean tilanteen kohtaamiseen ja oman käytöksensä arvioimiseen, riippumatta mahdollisista rooleista.

Keskusteluissa on hyvä avata kiusaamiskokemusta yleisesti: konfliktitilanteessa on kyse vääränlaisesta vallankäytöstä tai puutteellisista vuorovaikutustaidoista. Se tarkoittaa usein, että muista etsitään heikkouksia, jotta oltaisiin itse enemmän. Huonoa käytöstä ei pidä sietää tai hyväksyä. Tukea tarvitsevat sekä käytöksellään toista loukannut että loukatuksi tullut. Huomioi tiedottaminen kotiin.

Oppilaiden kohtaaminen yhdessä on mahdollista, kun oman toiminnan arviointi on onnistunut. Omien vahvuuksien löydyttyä oppilaat voidaan ohjata tilanteeseen, jossa konfliktin osapuolet ovat yhdessä. Kaikki osapuolet tarvitsevat nähdä ja kuulla tulemisen omalla itsenäisesti - ilman rooleja. Näin ohjaamme häiriökäytöksellään oireilevaa löytämään itsestään ne vahvuudet, joiden avulla vuorovaikutus onnistuu. Kukaan ei halua olla kiusaaja tai kiusattu, eikä kukaan vanhempi halua lapsensa olevan kiusaaja tai kiusattu. On vain tunne- ja vuorovaikutustaitojen puutetta sekä kykenemättömyyttä ratkaista konflikteja rakentavasti.

Oppilaiden kohtaaminen yhdessä voidaan toteuttaa apukysymysten avulla. Tällöin jokainen osapuoli saa vielä kerran erikseen omalla puhevuorollaan kertoa rauhassa tilanteesta. Esimerkkejä apukysymyksistä:

- Kerro mitä tapahtui? (tilannekuvauksen avuksi saatetaan tarvita useampi mitä sitten tapahtui? - lisäkysymys)
- Miltä sinusta tuntui?
- Miltä sinusta tuntuu nyt, kun asiaa on käsitelty ja asiasta on puhuttu?
- Mitä sinä toivot nyt?

Vaikeissa tilanteissa ja erityisesti tilanteissa, joissa on useampi osapuoli mukana, aikuisen on tärkeä huolehtia, että ilmapiiri pysyy turvallisena kaikille. Aikuinen voi kertoa oppilaiden esittämät toiveet ja niiden pohjalta lähdetään rakentamaan yhteistä sopimusta. Tärkeää on, että yhteinen sopimus on oppilaiden sanoittama.

Tavoite on saada aikaan oppilaiden omasta toiveesta nouseva **yhteinen sopimus**, joka perustuu oppilaiden tapaamisessa sanoittamiin toiveisiin. Laaditaan yhteinen sopimus. Kun oppilaat hyödyntäen omia vahvuuksiaan pääsevät yhteiseen sopimukseen, ansaitsevat he kehuja ja kannustuksen, koska he ovat ratkaisseet tilanteen itse. Lisäksi oppilaille voi kertoa, että näin toimiessaan he ovat osoittaneet erinomaista kykyä ratkaista vaikeita tilanteita.

Tehdystä yhteisestä sopimuksesta laitetaan tieto kotiin. Viesti ei edellytä huoltajalta muuta toimenpidettä kuin kehuja antamisen omalle lapselleen hyvin hoidetusta tilanteesta. Oppilaita ja koteja tiedotetaan samassa yhteydessä siitä, että asiaan palataan jokaisen asianomaisen kohdalla sovittu ajan (3 - 4 viikkoa) kuluttua. Tarkoituksena on tuolloin varmistaa, että oppilaiden omien toiveiden mukaisessa ratkaisussa ja sopimuksessa on pysytty. Kaikessa viestinnässä kotiinpäin on hyvä välttää rooleja kiusaaja/ kiusattu ja kiusaamisen sijaan voi käyttää joko konflikti- tai ristiriitatilannesanaa.

4. SOVITTELU YHTEISTYÖSSÄ HUOLTAJIEN KANSSA

Jos tilanne ei ratkea näillä toimenpiteillä on syytä palata jälleen ”vihreään lähtöruutuun” eli **ratkaisukeskeiseen suunnitelmaan** ja lähteä suunnitelmallisesti rakentamaan **sovittelua yhteistyössä huoltajien kanssa**.

Yksilöllisen kohtaamisen -vaiheessa edetään samalla ajatuksella kuin kaavion osiossa **oppilaan kohtaaminen**. Tilanne kohdataan uudelleen alusta alkaen. Muutoksena edelliseen on se, että huoltajat ovat nyt osallisia. Tärkeintä on, että konfliktin osapuolena olevat oppilaat tulevat kuulluksi ja nähdä kaikki näkökulmasta. Vaativinta tässä vaiheessa on pitää huomio asianomaisissa, heidän ajatuksissaan ja tuntemuksissaan.

Yhteistyössä huoltajien kanssa sovitaan tukitoimenpiteet, joiden avulla päästään kohti oppilaiden parasta. Tunteita nostattavassa tilanteessa on tärkeää huolellinen etukäteisvalmistelu, jotta jokainen osapuoli tuntee tulevansa nähdyksi ja kuulluksi.

Yhteissovittelu järjestetään tarvittaessa. Tilanteen hallittavuus ja oppilaiden omat kyvyt sekä motivaatio sovintoon määrittävät pitkälle sen, onko yhteissovittelu tarpeen tai mahdollista. Tarvittaessa voi kääntyä sovittelutoimiston puoleen. Suositeltavaa se on erityisesti tilanteissa, joissa vanhemmat ovat mahdollisesti kääntyneet koulua tai toisiaan vastaan.

5. MONIALAINEN ASiantuntijaryhmä

Jos päädytään tilanteeseen, että kaikista tukitoimista huolimatta tilanne ei ohjaudu toivottuun suuntaan eli keskinäistä sovintoa ei synny, ohjataan asia eteenpäin. **Monialainen asiantuntijaryhmä** käsittelee tilanteen ja harkitsee tilannekohtaisesti toimintatavat jokaisen asianomaisen kohdalla. Tavoitteena äärimmäisissäkin tilanteissa on, että jokainen osapuoli saa tarvitsemansa monialaisen avun. Kykenemättömyys oman toiminnan arviointiin ja se korjaamiseen tuettujenkaan toimenpiteiden avulla vaatii ohjauksen yksilölliseen oppilashuoltoon tai hoidolliseen apuun yhteistyössä huoltajien kanssa.

6. JÄLKIKÄSITTELY

Konfliktitilanteen ratkettua osapuolet ohjataan aina jälkikäsitteilyyn. Erikseen sovitaan, minkä ajan kuluttua (3 - 4 viikkoa) asiaan palataan kunkin asianomaisen kohdalla. Tapaamisen tueksi on laadittu *Mitä kuuluu?* -kysymykset, joiden avulla voidaan arvioida mahdolliset jatkotoimenpiteet. Jälkikäsitteilyn tarkoituksena on varmistaa, että konfliktitilanteesta on päästy yli myöskin tunnetasolla, eikä se vaikuta asianomaisen käytökseen haittaavasti. Jälkikäsitteily jättää asianomaisille myös turvallisuuden tunteen siitä, että asiasta voi tarvittaessa tulla helposti juttelemaan. Seurantaan ja jälkikäsitteilyyn on laadittu kaavake.

Liite 3: Käyttäytymisen kriteerit

Arvosana	Kriteerit
10 erinomainen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas käyttäytyy esimerkillisen kohteliaasti, ystävällisesti ja auttavaisesti muita kohtaan. • Oppilas käyttäytyy esimerkillisen oikeudenmukaisesti ja suvaitsevaisesti muita kohtaan. • Oppilas sopeutuu työhön erilaisissa ryhmissä ja edistää yhteistä työskentelyä. • Oppilas edistää työrauhaa. • Oppilaan kielenkäyttö on esimerkillistä. • Oppilas luo käytöksellään ympärilleen myönteistä ilmapiiriä. • Oppilasta ei ole ojennettu kirjallisesti eikä hän ole saanut kurinpidollisia rangaistuksia.
9 kiitettävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas käyttäytyy kohteliaasti, ystävällisesti ja auttavaisesti muita kohtaan. • Oppilas käyttäytyy oikeudenmukaisesti ja suvaitsevaisesti muita kohtaan. • Oppilas sopeutuu työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas antaa toisille työrauhan. • Oppilaan kielenkäyttö on asiallista. • Oppilasta ei ole ojennettu eikä hän ole saanut kurinpidollisia rangaistuksia.
8 hyvä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas noudattaa koulun sääntöjä. • Oppilas sopeutuu yleensä työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas antaa toisille yleensä työrauhan. • Oppilas käyttäytyy ystävällisesti muita kohtaan. • Oppilaan kielenkäyttö on yleensä asiallista. • Oppilasta on voitu ojentaa, jolloin hän muuttaa käyttäytymistään ohjattuun suuntaan.
7 tydyttävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalla on vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilas häiritsee joskus työrauhaa. • Oppilaalla on jonkin verran ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilaalla on joskus vaikeuksia ottaa toiset huomioon. • Oppilaan kielenkäyttö vaatii ohjausta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan. • Oppilas on voinut saada joitain kurinpitovangastuksia.
6 kohtalainen	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalla on vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilaalla on ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilaalla on vaikeuksia ottaa toisia huomioon. • Oppilas häiritsee toistuvasti työrauhaa. • Oppilaan kielenkäyttö vaatii usein ohjausta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan toistuvasti. • Oppilas on saanut useita kurinpitovangastuksia.
5 väitävä	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilaalla on usein vaikeuksia koulun sääntöjen noudattamisessa. • Oppilaalla on ongelmia sopeutumisessa työhön erilaisissa ryhmissä. • Oppilas ei anna toisille työrauhaa. • Oppilas ei osaa ottaa toisia huomioon. • Oppilaan kielenkäyttö on asiatonta. • Oppilaan käyttäytymistä joudutaan ohjeistamaan jatkuvasti. • Oppilas on saanut useita kurinpitovangastuksia, joilla ei ole ollut vaikutusta. • Oppilaan käytös on välinpitämätöntä.
4 hylätty	<ul style="list-style-type: none"> • Oppilas ei kykene toimimaan koulu yhteisössä.

